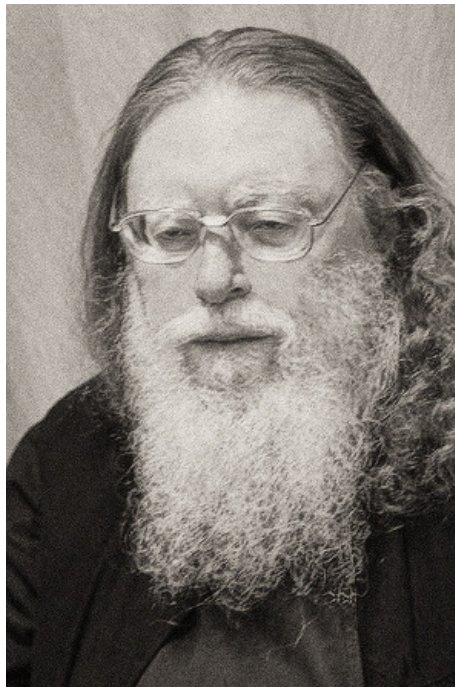

АРХИМАНДРИТ РАФАИЛ КАРЕЛИН

ПАД ГОРДИХ

(Учење Свештеномучника Кипријана Картагинског о
Цркви и раскоlima)

АРХИМАНДРИТ РАФАИЛ КАРЕЛИН

ПАД ГОРДИХ

(Учење Свештеноченика Кипријана Картагинског о Цркви и расколима)

Увод

...Кроз "Књигу о јединству Цркве" са нама говори свештеноченик Кипријан Картагенски, а кроз његова уста Дух Свети, Дух Истине. Свештеноченик Кипријан је живео у првој половини трећег века и примио је венац мученика за време императора Валеријана 258 г.

Мученички подвиг био је читав његов живот. Патио је за оне који су за време прогона били подвргавани мучењима и погубљењима, он се молио да их Господ укрепи и не да, да отпадне од вјере. Његова љубав према пастви се претварала у невидљиви бол и мучење, његово срце се цепало при погледу на то како јеретици и расколници, поткрадајући се, као вукови ноћу, у Цркву, разграбљују Христово стадо и износе свој плен изван тора.

Он се са Црквом борио и против оних слева и оних здесна, као у вријеме боја, када непријатељски одреди окружују војску са свих страна.

Један раскол је предводио Фелицисим - клирик који се одрекао од Христа у време прогона; он је захтевао да њега и све одступнике Црква прими без покајања у истом цину.

Други расколници - следбеници Новацијана, напротив, сматрали су да су они који су се под мучењем одрекли од Христа недостојни снисхођења и да морају заувек бити одлучени од Цркве. Ови расколници су оне који су одступили поредили са нечистим

животињама, по Мојсијевом Закону забрањеним за храну, као и са лешевима, којима је било забрањено дотицати се свештеном роду.

Трећи раскол произвео је неки Максим, који је себе прогласио за епископа Картагене и покушао да на своју страну привуче читав низ јерарха, између осталих и епископа Рима. Црква је налик на опседнуту тврђаву, а прогони су налик на нападе на тврђаву, који следе један иза другог.

Расколи, пак, представљају заверу и метеж унутар тврђаве, поделу у редовима њених заштитника: они који су се јуче заједно борили против истог противника, данас су постали непријатељи. Прогони - то су стреле које лете у груди и лице, од којих се још и некако може заштитити. Раскол - то је неочекивано забијање ножа у леђа. Потребна је велика мудрост и тврдоћа војних заповедника, да би се отерали непријатељи који нападају са две стране и не дозволило да се заузме утврђење.

Дела светитеља Кипријана која су до нас дошла у својој већини представљају бодрење хришћана да у време гоњења буду храбри исповедници Христа пред лицем смрти, а такође и обличења расколника, који цепају јединство Цркве, попут оних који у време буре покушавају да запале брод.

Први део

Своју књигу свештеноченик Кипријан почиње речима Христа упућеним ученицима: Ви сте со земље (Мт. 5:13). Као што со није подложна труљењу, тако и хришћани у овом изопаченом и богоборачком свету јесу носиоци духа нетрулежсти, чистоте, незнаних незнабошцима, и благодати - Божанствене силе која просвећује свет. Свештеноченик Кипријан убеђује своју паству у неопходност да са простотом и неозлобљавањем "сједињују мудрост" и умеће да увиђају лукавштине демона који, као паук паучину, везује за хришћане мрежу и стреми да њоме омота сав свијет. Свети говори да се тајних непријатеља треба бојати више од јавних, раскола - више од гоњења.

У дане гоњења "лакше се сачувати", јер је "опасност" виднија и "непријатељ се показује", а кроз раскол демон се "тајно поткрада"

скривеним прилазима, "непримјетно потпузава", одакле је и добио назив "змија". На тај начин, гоњења и репресије у времена Нерона и Диоклецијана (или - сасвим недавно – крвава инквизиција атеиста) нису тако страшни за Цркву, као њени унутрашњи непријатељи: ране од зуба грабљивих звијери могу да заживе и да зацијеле, а ујед притајене змије готово увијек доноси смрт.

Због тога је гријех раскола по својим последицама погубнији од злодјела Тамерлана, који је правио брда од одрубљених глава хришћана и пировао на мостовима под којим су лежала удављена новорођенчад. Гонитељи убијају тијело, али су немоћни да науде души.

Расколници убијају душу. Сатана може да се јави у облику Ангела свјетлости, демон може говорити о миру и истини, али то је обмана: оружје књаза таме су "ласкаво-лажљиве ријечи", његова змијска "пјесма" уводи у заблуду "непажљиве и лаковјерне. Ђаво је одличан полемичар и дијалектичар. Његов ум се послјије пада претворио у неискрпни извор подлости и лукавства. Демона надговорити је тешко, али он нема срца, он је изнутра празан.

Свештенумученик Кипријан учи да је главно средство које омогућава да се распозна сатанска суштина која се таји под видом "доброг Ангела" - вјечни мрак који се крије испод вјештачке свјетлости - за хришћанина јесте правилни духовни живот, испуњавање заповијести, које служи као непоколебљива основа за опитно богопознање. То је Православље не само ума, него још и срца. Православље ума - то је вјера у оно чему учи Црква. Православље срца – то је могућност да се осјећа духовни мир, да се разликују тамне од свијетлих сила, добро од зла, лаж од правде. Православно срце одмах осјети у свим јересима и расколима, ма како они били замаскирани, туђи смртоносни дух, налик смрдљивом мирису труљења који се шири од леша (ма како овај био намазан парфемима). Човјеку који посједује ову духовну интуицију тешко је да се налази међу јеретичима и расколницима, његово срце глуво цвили, као да је притиснуто каменом, оно осјећа оно што је скривено иза ријечи - богоборачки дух (који се у окултној литератури често конспиративно назива "дух Прометеја").

Свештенумученик пише да ће се онај који нема правилно руководство у духовном животу хтио-не "колебати", будући завођен "духом заблуде", да онај који се не држи истинитог спаситељног пута "неће достићи спасења". Јединствени спаситељни пут - то је сама Црква. Достигнути спасење – значи достигнути Вјечни Живот, сједињење душе човјека са Духом Светим. Лажни пут уводи човјека од циља, и што усрдније иде човјек по лажном путу, тим даље и брже се удаљава од њега. Због тога је "подвижништво" расколника – усрдно бјекство од Бога.

Светитељ Кипријан пише да је послјије Доласка Христа на земљу демон "угледао идоле остављене, обитавалишта своја и скопишта... опустјела" и да је стога прибјегао префињенијем лукавству и покварености, новој обмани - "самим именом хришћанина обмањивати неопрезне".

Древна лаж - то је паганско многобоштво, када су пали ангели под видом богова примали служење и поклањање обманутих људи. "Нова обмана" - то су јереси и расколи, када ђаво к себи привлачи људе играјући се благочешћа.

Расколи су засновани на таштини, на супротстављању себе Цркви. У расколу се Православље претвара у театралне представе, а исповиједање хришћанства у рекламне летке са позивима у расколничке молионице, у којима расколници обећавају најчистије, најдуховније Православље, "очувано само код њих".

Неки људи падају у заблуду због тога што расколници и јеретици врше дуготрајне службе, држе строге постове, пружају помоћ потребитим и сл. У књизи "Луг духовни" од Јована Моса прича се о монаху-подвижнику, следбенику јеретика Севера који је проводио дане у тиховању и молитви. То је саблазнило једног православца, јер он није видио такво подвижништво међу својима. Он се обратио Богу са молбом да му открије шта то знаци, и угледао над наводним подвижником црног голуба, као да је сав био изгарављен - као слику духа који је примао молитве јеретика.

У књизи Григорија Великог "Бесједе" постоји прича о томе како је демон под видом страника дошао код једног италијанског епископа и замолио га да преспава. Епископ је Духом Светим дознао

да се пред њим не налази човјек, него ђаво, и отјерао га је. Тада је демон почео да иде по улицама града, громко се жалећи пролазницима на суровост епископа. Један од становника га је позвао код себе, припремио му трпезу и ставио га поред камина да се огрије. Изненада је наводни страник зграбио дијете - сина домаћиновог, бацио га у пећ и ишчезао. Ђакон Петар, сабесједник светитеља Григорија, чувши за ову причу, са чуђењем је питао: "Владико, како је допустио Господ да човјек за своје гостопримство буде тако сурово кажњен, јер за такво добро не би требало очекивати проклетство, него милост Божију?"

Светитељ је одговорио да је Италијан угостио страника зато што је сматрао да је он сам милостивији и богобојажљивији од епископа; он је у госте позвао страника управо због тога што је овај хулио на архијереја; он је својим поступком хтио да покаже људима да архијереј не испуњава заповијести Божије. Италијан није примио страника-демона из љубави према Богу, него из антипатије према архијереју, и зато је добио што заслужује.

Тако је и у расколу: и молитва, и милостиња се ту хране гордошћу - то нису врлине, него супротстављање Цркви. **Њихово, расколничко показно добро представља само средство да отргну људе од Цркве.** Због тога у расколу и јереси готово да нема тајне милостиње, тамо је милостиња праћена оцрњавањем Цркве, тамо су молитва и добра дјела праћене "звукovima добоша". Један од оптинских старца је причао како је дјевојку која је устајала ноћу на молитву без благослова духовног оца и самовољно чинила мноштво метанија будио демон у облику ангела и сам је бодрио и поштравео на такву молитву. Зли дух не само да не чини препреке, него се, напротив, радује "подвижништву" расколника и јеретика, јер је и сам "подвижник" у борби против Бога. Њему није страшна молитва гордог срцем, јер је у Светом Писму речено: "Молитва његова нека му буде у гријех" (Пс. 108:7).

Ђаволу су смијешни расколничка бдења и постови, јер ни он сам - нити спава, нити једе, али од тога не постаје свет. Светитељ Кипријан пише: "Он (демон) је изумио јереси и расколе да би низвргнуо вјеру, изокренуо истину, растргнуо јединство". Овдје је сотона назван **изумитељем јереси и раскола и духовним оцем свих одступника од Цркве.** Из његове утробе теку мртве воде раскола,

оне, почињући у аду, растачу се по свој земљи и опет се скупљају у преисподњој.

Према ријечима Апокалипсе, сотона - древна змија - почупао је са небеса својим репом трећину звијезда (Откр. 12:4). Глава тог дракона је гордост, реп је његов лаж, трећина звијезда - то су ангели које је он отргнуо од Бога и повео за собом.

Раскол у Небеској Цркви - то је прва свјетска трагедија, то је катастрофа која је потресла свијет. Да није било гријеха раскола, првоангел се не би превратио у сотону, змијуљину која својим прстеновима обухвата сву земљу, припила се уз њу и сише јој крв. Ангели се не би превратили у демоне - чудовиста ада, наши праоци не би били уведени Луцифером у гријех богоборства, и живот цовјека на земљи би био блажен, као на Небесима – код свијетлих духова, који созерцавају Бога. Због тога је раскол у Небеској Цркви почетак свих гријехова. Људски преступи и злодјела у току све историје - као да су ехо гријеха првоангела, а сви гријеси многобројних раскола на земљи - само су подобја устанка сотоне против Бога у Небеској Цркви.

Светитељ Кипријан говори да сотона кроз раскол "граби људе из саме Цркве и, када се они наизглед приближавају већ ка свјетлости и када изгледа да су се избавили од ноћи вијека овога, опет распростире над њима, да то ни сами не знају, нови мрак". А расколници "називају, међутим, себе хришћанима и, блудећи у тами, мисле да ходају на свјетлости". Тако залутали путник од мочварних свитаца мисли да су свјетла родног дома, хита им у сусрет и тоне у живом блату. Тако неискусни подвижници од мртве фосфорне свјетлости палих духова мисле да је свјетлост небеских становника који се њима јављају. Господ је назвао ђавола лажовом и човјекоубицом (Јн. 8:44): демон лаже да би погубио, и заиста и губи оне који повјерују у његову лаж. Сотона - то је дух лажи, зато и истина коју он изрекне кроз истиноподобије постаје обмана.

У Дјелима Апостола читамо како је ђавоимана служавка урлала за Павлом и апостолима: "Ови људи су раби Бога Свевишњег (Дјела Ап. 16:17), али је свети апостол, као што је написано, "узнегодовао (Дјела Ап. 16:18), расрдио се што је сотона себе хтио да прикаже као свједока истине (коју уствари мрзи), да би изазвао одобравање

апостола, расрдио се и забранио демону који је говорио устима слушкиње, и бијес (демон) прорицања ју је оставио.

Демон који је отпао од Небеске Цркве не може говорити истину. Као што змија која пије нектар са цвјетова претвара тај нектар у отров, тако и расколници, оставивши Цркву - Стуб и Утврђење Истине (1 Тим. 3:15) - већ су заувјек изгубили истину, њиховим устима говори онај који је први устао против истине.

Карактеристично је да свештенотученик Кипријан поставља јерес и раскол једно до другог - као један гријех богоодступништва, који има неизбјежни крај - вјечну погибију. Свештенотученик Кипријан посматра вјеру, истину и јединство у нераскидивој узајамној везаности. Раскол обара вјеру, изокреће истину и раскида јединство.

Источни патријарси у "Окружној посланици 1848. године" пишу да се чистота вјере чува у јединству љубави, да изван јединства не може бити чистоте вјероисповиједања; форма јединства јесте саборност, која је свједок животности Цркве и гарант истине. Ова посланица има канонски значај. Рушење јединства Цркве може да се одвија кроз узурпаторство власти (као провокацију против саборности), што ми видимо у лицу римског првосвештеника, и кроз расколе, који отимају и присвајају себи име и достојанство Цркве. Зато црквени монархизам и раскол представљају гријех против јединства и љубави.

У првом случају истина престаје да буде особина благодати - Духа Истине Који дејствује у Цркви, него припада титули присвојеној човјеку, истина **постаје као нека имовина римске катедре**. У другом случају - сваки јересијарх и расколник, устајући против Цркве, у суштини, претендује на исту ону непогрешивост својих мњења, као и римски папа. Свети Оци пишу да су јеретици и расколници осуђени на погибију задуго прије Страшног Суда. У првом псалму је рецено: "Неће устојати нечастиви на суду" (Пс. 1:5). Суд подразумијева оправдање или осуду, али бешчашће – то је гријех против вјере, и нечастиви - већ су под етикетом осуде, као да су са печатом Каина на челу. За грешнике постоји нада, та је нада – молитве Цркве. За расколнике нема Цркве, зато је њихова смрт – вјечно богоостављење. Док се риба налази у води, она не схвата шта

је то вода. Тек када је ухвате у мреже, баце на обалу и када почне да се гуши, сазнаје да је вода за њу - живот. Само последије смрти човјекова душа до краја схвата шта је то Црква и шта значи навјеки се лишити њезиних молитава.

... Дакле, Господ је демона назвао лажовом и оцем сваке лажи (Јн. 8:44). Свети Кипријан пише да демон не може да не лаже, јер је он древна лаж. У вријеме искушења Господа у пустињи сотона Му је приступио са ријечима позајмљеним из Светог Писма: сотона је, као прави теолог, цитирао Библију (Мт. 4:6). Ријечи које је пророк и псалмопјевац Давид називао свјетлошћу на путу земаљског живота (Пс. 118:105) **у устима демона претварају се у погибелну мрежу**. Господ је одбио обману сотоне, указавши на истински смисао библијских заповијести, али последња ријеч је била: "Иди од Мене, сотоно" (Мт. 4:10).

Људи који покушавају да цитате из Библије и светих Отаца користе као аргументе у борби против Цркве личе на војнике који су добили оружје за борбу против непријатеља, али тим оружјем смртно рањавају саме себе и оне који су уз њих.

Расколници раде исто што и сотона: позивајући се на црквена правила и свете Оце, они изопачују и изокрећу дух и смисао њиховог учења; због тога православни хришћанин у вријеме таквог духовног искушења треба да одговори непријатељима Христовим ријечима: **"Иди од мене, сотоно"**.

Демон се јављао подвижницима у облику ангела, он их је будио на молитву, расуђивао о Светом Писму, прорицао - кроз њих - тако да су људи те подвижнике сматрали за прозорљиве, па чак и пророке: демон је упозоравао на опасности, с висине слао снове итд. Он је приступао чак и тако великим подвижницима, какви су били Симеон Столпник и Петар Атонски, и само благодат Божија и чистота срца откривали су им истинито лице тог "доброг друга" и "придошлице с Неба": испод привидне свјетлости они су видјели непробојни мрак, испод ангеоске љепоте - **безоблично** адско чудовиште...

Али колико неискусних људи је повјеровало наговорима сотоне, повјеровало виђењима демона и поклањало им се као ангелима или чак као Самом Христу!

Демон искушава слијева, показујући гријехе у најзаводљивијем могућем облику: он искушава и здесна - кроз лажне врлине, у основи којих леже гордост и самомњење.

Светитељ Кипријан пише: "Такве су ласкаве сплетке непријатеља који, према ријечи апостола, "прима облик Ангела свјетлости" (2 Кор. 11:14) и својим служитељима даје изглед служитеља правде: они се, као глумци, шминкају да **лично на Атанасија Великог, Марка Ефеског, на велике заштитнике вјере, или на преподобне Макарија и Антонија, оце монаштва**; раскол - то није живот по завјетима Православља у смирењу и удаљењу од свијета, него театрална демонстрација Православља са скандирањем парола: док они "расколници" шире ноћ умјесто дана, "лаж умјесто истине", погибију умјесто спасења "обећавају да ће довести до врха Синаја и гурају у пропаст; очајање под покровом наде; лажна нада, као свака утопија, завршава се очајањем: већ за живота душа расколника осјећа необјасњиву сјету и тежину, а у часу смрти се пред јеретиком открива суштина раскола као бездан црне јаме у којој се занавијек гасе вјера, љубав и нада; вјероломство под маском вјере раскол је увијек уско повезан са обманом, који расколници називају тактиком; своја преступљења они оправдавају "бригом" за Православље, као да Бог има потребу да Га штите грешници, антихриста под именом Христа; у лажецркви мора бити лажехристос, демон у облику Божанства; овдје се крије и још један смисао: сваки раскол, борећи се са Црквом, распирује царство ада и прокопава пут долазећем антихристу и, прикривајући лаж оним што је налик на истину; а то је најопаснија и стога најгора врста лажи: да би ухватили птицу, испод мреже наспу зрневље, да би отровали мишеве, у мамац непримјетно стављају отров... уништавају истину; истину замјењују лажу која је налик на истину, као када дијамант у прстену замијене бизутеријом".

Јако је карактеристично то што расколници све остале расколе, осим свог, сматрају погибелним и лажним, пониклим под дејством страсти и гордости, што у њима они увиђају апсурде и противрјечја, а свој властити раскол, који се мало чиме разликује од осталих, прихватају као јединствени срећни изузетак у читавој историји Цркве. Штавише: расколник тврди да се Црква одвојила од њега, а не он од Цркве: тако се пијаном чини да он корача тврдо, а да се сама земља тетура: и када падне негдје иза неког плота, тло се

неочекивано само попело на горе (као што се талас подиже у мору) и њега ударила по челу.

Светитељ Кипријан говори да се расколници "не обраћају ка почетку истине", то јест ка Светом Писму, иначе би им било "лако увјерити се... кратким излагањем истине".

Он наводи ријечи Спаситеља из Јевандјеља од Матеја "врата ада неће одољети Цркву" (Мт. 16:18). Хришћанину су довољне само те ријечи, па да повјерује да ће Црква остати непоколебљива пред злим силама - демонима и људима, адом и богоборачким свијетом, као клисура усред бурног мора: таласи се један за другим ваљају према обалним литицама, као пукови војске у нападу на утврђење; али, ударајући у гранитни зид, као остаци побијеђене војске - откотрљавају се назад. Расколницима се чини да ће таласи разбити клисуру и да ће је море, као чудовиште, прогутати својом огромном чељушћу.

Они заборављају ријечи Спаситеља, Који је рекао да ће Он да сазида Цркву "на камену вјере"; тако да је према томе раскол - невјерје у ријеч Божију и малодушје пред силама ада, којег је Христос побиједио. Ми не живимо знањима слабог разума, него вјером - као Откровењем Апсолутног Божанственог Ума.

Раскол - то је супротстављање јеванђеоској Истини људске представе о истини, супротстављање Божанственом Логосу паучине својих, човјечјих, расуђивања. Вјера - то је подвиг духа, који савлађује све сумње и испитања. Расколници немају у шта да вјерују или, тачније речено, њима остаје вјера само у саме себе. Свештеночученик Кипријан се обраћа Старом Завјету и наводи ријечи из Пјесме на пјесмама: "Једина... моја, савршена моја" (Пј. 6:8). Ове ријечи он примјењује на Цркву, као и други егзегети - тумачи Светог Писма (светитељ Григорије Ниски, блазени Теодорит Кирски).

Она је "једина" (јединствена), што значи да не може бити друге Цркве, она је "савршена", због тога не може бити нове Цркве (савршенство нема потребу за промјеном). Библију је написао Дух Свети, зато у њој не може бити противрјечности и двосмислености. Егзегети Библије једнодушно тврде да ће Црква остати благодатна и

спаситељна, преживјети антихриста и срести Господа у Његовом Другом доласку на земљу.

Први расколник је рекао: "Бог - то сам ја". Нови расколници – његова дјеца - понављају: "Црква - то смо ми". Светитељ Кипријан сматра да када би расколници заиста вјеровали Библији, не би се имало шта доказивати, јер је истина толико очигледна. Православна Црква нам је заповиједала да изучавамо Свето Писмо, али да се при томе руководимо разњашњењима светих Отаца, а не властитим мњењима - плодом нашег нечистог и страсног срца. Расколници, пак, позивајући се на библијске текстове, игноришу светоотачко тумачење, чиме изопачују њихов смисао и симболику; зато сваки расколник претендује на улогу оригиналног егзегета Библије.

У теорији релативитета, која категорије попут простора и кретања третира апстрактно, постоји познати парадокс: са тачке гледишта математичке анализе немогуће је доказати да ли се дијете, када скаче, одгурује од земље, или се земља одгурује од дјетета (да ли је дијете направило скок нагоре изнад површине земље, која при томе остаје непокретна, или се пак земља помакла надолу - када се дијете посматра као непокретни објекат); да ли је дијете своје ђонове одвојило од земље, или се земља одвојила од ђонова дјетета.

Али шта год да тврдила теорија релативитета, ми овдје видимо очигледни (аксиоматски) и логички апсурд. Расколници понављају исти такав логички апсурд, када тврде да они стоје непоколебљиво на мјесту, а да се сва Васељенска Црква одвојила од њихових ногу и отишла надолу - у пропаст јереси и у космичку празнину.

Расколници тврде да нису они отишли од Цркве, да су они сами Црква, да они имају свој епископат и да они чувају чистоту вјере. Одговарајући на ове горде претензије, свети Кипријан пише:

"Може ли се вјеровати ономе који се не држи... јединства Цркве - да он чува вјеру? Можемо ли се надати да се онај који се противи и поступа успркос Цркви налази у Цркви, када блажени апостол Павле... показујући тајанство јединства, говори: "**Један Господ, једна вјера, једно крштење**" (Еф. 4:5)? Ово јединство требамо крепко подржавати и стамено бранити, нарочито ми епископи, који предсједавамо у Цркви, да бисмо показали да је и само епископство

једно и нераздјелјиво. Нека нико не обмањује братство лажју! Нека нико не подрива истину вјере вјероломном издајом! Епископство је једно, и сваки од епископа цјеловито у њему учествује".

Овдје код светог Оца наилазимо на неколико изузетно важних мисли: изван Цркве се не може очувати вјера, јер је чувар истине саборна пуноћа Цркве: православна вјера укључује у себи вјеру у Цркву као благодатни, непоколебљиви "стуб истине"; раскол - то није само отпадање од Цркве, то је борба против Цркве, то је супротстављање Цркви, као што раскол у Небеској Цркви није само отпадање од Бога, него и немоћна борба палих ангела против Бога, супротстављање сотоне Богу, од чега је сотона и добио име "противник".

Свештенумученик Кипријан позива све хришћане да у било каквим околностима одржавају и стамено бране јединство, нарочито се то тиче епископа. Светитељ, као и сви Оци Цркве, свједочи да је епископство једно и нераздјелјиво. Онај који учи чему другом - тај је лажов. Ко приступа епископима који су отпали од Цркве, тај поступа као вјероломни издајник. Епископ изван Цркве - то је лажеепископ. Као што не може бити Ангела изван Небеске јерархије, тако не може бити епископа изван јерархије црквене. Према ријечима светог апостола Јуде, Ангели који нису сачували своје достојанство (ангелски чин) и који су напустили своје мјесто живљења, Небеску Цркву (Јуд. 1:6), превратили су се у демоне, заковане у ланце мрака. Што су са веће висине падали Ангели, то је дубљи и страшнији њихов пад. Апостол Јован, тачније речено - Свети Дух кроз апостола, епископе назива Ангелима Цркве (Откр. 1:20).

Епископ - расколник - то је епископ - самозванац, који је себе супротставио Цркви, подобиле палог ангела који је слиједио позив сотоне. Расколници говоре: "Наш садашњи епископ, или онај ко је рукополагао наше једномишљенике у епископе на почетку раскола, добио је хиротонију у Цркви". Луцифер је такође добио достојанство и име првоангела у Небеској Цркви, али да ли му је то помогло? Напротив, дарови Божији које је он пренебрегао, љубав Божија коју је он издао, љепота и сијање којима је он био обдарен више од свих Ангела, послужили су Луциферу за вјечну осуду, за ону будућу муку, коју је Јован Богослов поредио са огњеним језером (Откр. 20:10). Епископ који остави Цркву која га је духовно родила и дала му

највиши чин на земљи, као и човјек који изван законите хиротоније краде достојанство епископа, постају слуге сотоне и епископи Луцифера. Ето таквим се "духовним оцима" хвали раскол. Оне који проваљују у туђе куће и грабе имовину називају лоповима и отимачима који потпадају под суд; а расколнике - епископе, који проваљују у туђе епархије, као лопови ноћу, кроз подземне канале, и отимају - не имовину, него туђе душе: како њих назвати?

Лопови и пљачкаши - то звучи сувише мекано, јер су они, ти "епископи", заправо свјатотатци (лопови свештеног) и убице, за њих не постоји закон; за њих, самозванце-узурпаторе, закон је њихова властита воља и опсједнутост властољубљем.

Расколници, иако проливају крокодилске сузе поводом "нарушавања" канона Цркве, у стварности су још од давнина под своје ноге бацили и погазили све каноне, зато што су стварни канони засновани на вјери у јединство и вјечност Цркве. Канони су дати Цркви, изван Цркве они су неважећи и бесмислени, као што не могу постојати закони неке државе без саме те државе.

Апостолски муж свештеномученик Игњатије Богоносац, ученик апостола Петра и Јована, свједочи да је раскол прије свега отпадање од законитог архијереја и рушење богоустановљене јерархије. У "Посланици Филаделфијцима" светитељ Игњатије пише: "Дух (Свети) ми је рекао говорећи овако: Без епископа ништа не чините, чувајте плот своју као храм Божији, љубите јединство, бјежите од подјела".

И на другом мјесту исте посланице упозорава: "...чеда свјетлости и истине, бјежите од подјела и злих учења, него гдје је пастир (епископ), туда и ви, као овце, идите. Јер су многи вукови, наизглед, достојни повјерења... и они успијевају да зграбе многе који иду путем Божијим; али уз ваше јединство они неће имати мјеста".

У "Посланици Смирњанима" Игњатије Богоносац им заповиједа: "Сви следујте за епископом, као Исус Христос за Оцем... Без епископа нико нека не чини ништа што се тиче Цркве. Само та Евхаристија се смије сматрати истинитом, коју врши епископ или онај кога он сам овласти. Гдје буде епископ, тамо мора бити и народ, исто као што гдје је Исус Христос, тамо је и Католичанска

(Васељенска) Црва. Није дозвољено без епископа ни крстити, ни вечеру љубави вршити". "Прекрасно је дјело - знати Бога и епископа. Онога који поштује епископа поштује Бог; онај који било шта чини без знања епископа, служи ђаволу".

То је учење древне Цркве, њега су Игњатију Богоносцу предали апостоли Петар и Јован; то учење је откровење Духа Светог лично Игњатију Богоносцу, о чему сам свети свједочи у "Посланици Филаделфијцима". Према његовим ријечима, обмањивати епископа - то је исто што и обмањивати Бога; непослушање епископу и скривање од њега било чега што се односи на црквена дјела - служење је ђаволу. Каквим онда ријечима назвати одбацивање свог архијереја и одступништво од Цркве? То, вјероватно, није само служба ђаволу, него и опонашање самог сотоне.

Свештеномученик Игњатије тврди да "гдје је подјела... тамо Бог не борави". А ако "Бог не борави", какав онда дух тамо живи и дејствује? Други ученик апостола Петра, Павла и Јована - свештеномученик Климент, епископ римски, пише коринтским расколницима:

"Ваша је подјела многе развратила, многе оборила у унијије, многе у сумњу и све нас у тугу, а вас метеж и даље траје". Светитељ Климент подсећа расколнике колико је тежак гријех раскола:

"Сјетите се ријечи Исуса, Господа нашега. Он је рекао: **"Тешко оном човјеку; добро би му било да се није ни родио, него да саблазни једног од изабраних Мојих; било би за њега боље да је себи окачио камен воденични о врат и бацио се у море, него да саблазни једног од ових малих који вјерују у Мене (Мт. 18:6-7; 26,24; Мк. 9:42; Лк. 17:2)".**

Значи, нераскајани гријех раскола још је страшнији од гријеха самоубиства (самоубица губи само себе, а расколник и себе и друге, зато је његов вјечни удио тежи од самоубица).

Свештеномученик Кипријан наводи упечатљива поређења и аналогije за јединство Цркве. Он пише да је Црква једна (једина), иако се распростирањем по читавом свијету она шири и дроби: "Јер и у сунцу има мноштво зрака, али је свјетлост једна; много је грана на

дрвету, али је стабло једно, и тврдо се држи за коријен; много је рукаваца из једног извора... али при самом извору се задржава јединство".

То је јединство онтолошко, вјечно, непромјењиво својство Цркве. Црква је саздана по образу Свете Тројице. Господ је пред Својим страдањима молио Небеског Оца за ученике: "Да буду (они) једно, као што смо Ми једно" (Јн. 17:22) - то је воља Божија, то је основа двају главних заповијести - о љубави према Богу и једних према другим. Исус Христос је открио апостолима: сотона је молио Бога "да вас сије као пшеницу" (Лк. 22:31), то јест да једне од других раздијели, да их разбаца на све стране, као што се на гумну разбацава слама коју односи вјетар.

Други део

Ко борави у Цркви, тај је у љубави Христовој, тај је ушао у молитву Христову ("Да буду једно, као што смо Ми једно"), на њему се испунио благослов и обећање Божије, томе је отворен пут ка спасењу. А ко је оставио Цркву Божију, на њему се испунила молитва сотоне, тај се показао као празна слама коју за собом одвлачи дување вјетра.

Сваки добија по срцу свом: у дубини срца се сабира сав живот човјека, у дубини срца се саздаје духовни лик човјека, у дубини срца се рјешава пресудно питање: да ли је са Христом човјек, или је са Велијаром? Зато у раскол човјек не улази случајно: он сакривеним или јавним страстима омрачује свој ум, открива душу за наговоре демона и сам, властитим рукама, копа себи јаму. Само кроз Цркву дејствује благодат Божија, што значи да је немогуће спасити се без Цркве.

Свештенумученик Кипријан пише: "Одвоји сунчеву зраку од њеног почетка - и јединство неће дозволити одвојеној свјетлости да постоји (зрака ће се угасити); одломи грану од дрвета - и она ће, одломљена, изгубити способност да расте (грана ће да се осуши, лишће на њој ће увенути и претворити се у прах), разопшти поток од његовог извора - и разопштени ће да ископни (од њега ће остати камено корито или прљава гњила бара).

На исти начин и Црква, озарена свјетлошћу Господњом, по читавом свијету распостире своје зраке, али свјетлост која се разлива свуда је једна, и јединство тијела остаје нераздијеливо... Од ње се ми рађамо (у Вјечни Живот), хранимо се млијеком (Тајанствима), одушевљавамо се њеним духом (благодаћу)".

Свештенумученик Кипријан, као Соломон у Пјесми над пјесмама, упоређује Цркву са Невјестом Христовом. Он пише да Црква не може бити обезличена, да је она чиста и нетрулежна: "Она (Црква) нас чува за Бога, припрема за Царство (Божије) оних које је она рађа". Црква је чиста и нетрулежна, али је она чиста и нетрулежна благодаћу Божијом која у њој пребива, а не људском правдом и светошћу. Црква напаја свијет потоцима благодати, мада у самој Цркви има нераскајаних грешника, који као да су предодређени за погибију; али при томе грешник са окорјелом злом вољом, грешник који се предао у ропство страсти, само се вањски налази у Цркви, а у стварности јој је туђ. Ливаде које натапа вода са извора покривају се ћилимом од цвијећа и зеленила, а камење које лежи у самом извору и које прекрива иста та вода остаје мртво и беживотно камење. Али зар је извор крив за то?

Црква је у својој метафизичкој суштини света и непромјењива. Свештенумученик Кипријан пише: "Свако ко се одваја од Цркве присаједињује се жени-прељубници", то јест, по његовој мисли, сваки раскол је слилан срамном и мрском гријеху блуда. Већ су старозавјетни пророци издају вјере симболично називали блудом (то је духовни блуд). Због тога идолопоклоничка светилишта у којима су Израелци издавали Јехову, јеретичка зборишта која се помињу у Откровењу Јована Богослова (Откр. 2:9) и молионице расколника представљају пристаништа духовног разврата, и у свима њима се једнако растаче и трули човјеков дух.

Свештенумученик Кипријан тврди да је расколник за Цркву "туђин, непотребан, непријатељ њезин". А према ријечима Спаситеља, непријатељ Цркве, који се бори против ње - то је ад: **"Врата ада је неће одољети"** (Мт. 16:18). То значи да онај који се бори против Цркве не само да је примио подаништво ада, него је и ступио у његову, адску, војску. Али Женик ће много строжије, него свог властитог непријатеља, казнити непријатеља своје невјесте -

онога ко клевете на њу и бешчисти је. У вези са тим не смије се забораваљати да је Црква - Невјеста Христова и Љубав Христова.

Затим светитељ Кипријан изговара ријечи које могу бити назване квинтесенцијом садржаја његове књиге: "Ономе не може... бити Отац Бог, којем Мајка није Црква".

Ова изрека потиче, према предању, још од светих апостола. Она је постала чувен афоризам (додуше, у мало измијењеном облику: "Кома Црква није Мајка, томе Бог није Отац") који има достојанство догмата у свим периодима црквене историје. Само у Цркви, искупљеној Крвљу Христа Спаситеља, ми Бога и Творца васељене можемо називати својим Оцем. У Старом Завјету Бог се откривао људима под именом Еллохим (Свемоћни), Ељ (Крепки), Јехова ("Онај Који Јесам", "Сушти"), Саваот (Вожд Небеског војинства), Схадај (сијање и присуство Божанства).

Према мисли светитеља Василија Великог, име "Отац" је изнад свих других имена, посто оно открива тајну Свете Тројице и однос између Бога Оца и Бога Сина. Бог је Љубав, а у имену "Отац" се садржи дубина Божанствене љубави према човјеку. Бог - у рају - присуствује као Отац љубављу Својом, милосрдјем и близином светим; Бог – у аду - присуствује као Судија и вјечно кажњавајућа Правда. Пали ангели су изгубили своје синовство, Бог је остао Господин за Своје метежне слуге, али већ више не Отац. Кома Црква није Мајка, за тога Бог није Отац, него вјечно кажњавајуће Правосуђе.

Тако ватра за једне може бити свјетлост и топлина, а за друге - мучење и погибија. Расколници говоре: "ми сматрамо своју цркву својом мајком", али њихова црква је лажецрква, те је зато њихов бог лажебог, онај који је још прије стварања видљивог свијета себе проглашавао за Бога. Крађа имена је уобичајена у магији и окултизму. Припадници једне демонске омражене секте себе називају "Ангелима", а присталице друге, не мање мрске, "Адамитима" - синовима Адама. Неке окултне секте своје називе црпе из ријечи попут "Сион", "Ружа и крст" итд.

Пред нама је изругавачка употреба амблема и имена иза којих је сакривен демонски конспиративни смисао: што већу светост има

име, тим је светогрдније свјатотатствено његово присвајање. Али наши расколници су и окултне секте превазишли, назвавши себе "Православном Васељенском Црквом" - на такав безобразлук се нису дрзнули ни розенкрајцери, ни "Приори Сиона".

Свештеноченик Кипријан пише: "Онај који се налази изван Цркве могао би се спасити само у том случају, уколико су се спасили и они који су се налазили изван ковчега Нојевог". Према древном предању, Ној је градио ковчег стотину година. У то је вријеме он позивао своје саплеменике да се покају и самим тим одврате гнијев Божији, али су се над његовим пророчанствима само смијали. Према ријечи Писма, "људи постадоше плот" (1 Мој. 6:3), плот која као да је у потпуности била прогутала њихов дух, постали су потпуно налик на земљу од које бијаху створена тијела првостворених људи (1 Мој. 6:7), али земље која не бјеше оживотворена дисањем Божијим. Само се на свјетлости могу видјети сијенке - у мраку сијенке нестају, само на свјетлости савјести човјек види своју грешност и нужду у покајању. Када умукне и заспе савјест, човјек престаје да види своје грешке, губи способност да разликује лоше од доброг.

Према ријечима светитеља Теофана Затворника, претпотопни људи су одговарали Ноју: "Шта хоћеш ти? Ми живимо као сав остали нормалан свијет!", као да грешника оправдава то што не гријеш само он, него сви. Ној није градио ковчег на обали мора, него у планини, и то је страшно забављало људе, који су праоца сматрали потпуно лудим. Али вријеме које је било дато за покајање је прошло. Пророчанство се испунило. У току четрдесет дана лио је у историји свијета невиђени пљусак, такав, као да се небо чашом препуном воде пролило на земљу. Отварали су се извори подземних вода, и њихове су бујице грунуле на површину земље... Поднебесни и подземни водени бездан буквално су се ујединили да униште све живо на земљи. Људи су тражили склониште од водене бујице, од океана који је гутао земљу. Једни су се закључавали у своје куће, надајући се на чврстину камених зидова, други су тражили спасење на гранама вишевијековног дрвећа, други су се верали по врховима планина, мислећи да ће тамо избјећи погибију, али таласи потопа су пратили људе свуда и стизали их, као што грабљивац стиже свој плијен.

Нојев ковчег је остао спаситељно мјесто на које је указао Господ, али људи нису слушали глас пророков, већ су добровољно изабрали смрт. Звијери и стока су послушали праоца и ушле у ковчег, а горди људи су показали и своје невјерје и свој презир према ријечима Ноја. Међутим, ни у густим шумама, ни у дубоким кањонима, ни на висини орловских гнијезда, ни расцјепима стијена, ни на врховима планина нико није нашао спаса.

Ковчег - то је слика Цркве, и изван Цркве спасења нема.

Вјероватно су и претпотопни људи имали бродове сплавове и чамце, али их је потоп све развалио, као тријеске, и прогутао у својој пучини. Кад је почео потоп, људи су се бацали према ковчегу, али он је већ био затворен. Тако и Црква позива људе на покајање до Страшног Суда, али када Господ дође на земљу да суди живим и мртвим, врата Цркве ће се затворити, као улаз у ковчег.

Сваки раскол - то је покушај да се прође без ковчега, покушај да спасавања властитим снагама, када направиш свој малени чамчић од неколико брвана. Звијери се спасавају у ковчегу, а људи гину - то је такође симболично: грешници који се кају добијају Царство Небеско, а горди људи, који нису хтјели да се спасавају заједно са звијерима и стоком, на крају завршавају на дну мора. Како су расколници који блате Цркву слични онима који су на позив Нојев одговарали: "како ја могу да се налазим на истом мјесту са живином и стоком!"

Ми не знамо кога ће изабрати Господ: јавним грешницима је лакше да принесу покајање од гордих и самољубивих фарисеја.

Јако је симптоматично, узгред да напоменемо, да су новозавјетне расколнике - новацијане и донатисте, савременике светитеља Кипријана - звали "катари", што значи "чисти", што је исто, у суштини, што и старозавјетни фарисеји. Али Јеванђеље нам показује да је фарисејска чистота само маска испод које се крије најгнуснија страст - гордост; за њу је речено: "Мрзост пред Господом је сваки надмен срцем" (Прич. 16:5). Као што знамо, другог ковчега није било, и океан који је прекрио површину земље сва је људска склоништа претворио у један гроб. Данас постоји мноштво раскола - то је цијела флота барки-играчака, од којих свака настоји да собом замијени Нојев ковчег. Али све њих обједињује једно: они неће да се спасу вјером у обећање Божије, које је дато Цркви, него

својим, људским умотворинама и снагама - због тога су сви они осуђени, све њих очекује иста судбина.

Свештенумученик Кипријан објашњава да ријечи Христа "Ко не сабира са Мног, тај растаче" (Мт. 12:30) значе да поље и виноград Христов представљају, заправо, Цркву, да се само у Цркви могу сакупљати плодови; изван Цркве, ма колико се жетелац трудио, резултат и награда његова ће бити само коров и трње, јер "онај који сакупља на другом мјесту а не у Цркви, растаче Цркву Христову". Онај који незаконито сакупља и присваја туђе богатство обмањује и пљачка законитог власника, стога они које заводи људе, који примамљују људе у јереси и расколе - одузимају од Цркве једину њезину имовину и благо Божије - живе људске душе. Према људским душама такав грабљивац поступа као преварант, према Богу - као лопов, а према Цркви - као пљачкаш.

Даље се свештенумученик Кипријан опет враћа својој основној идеји: Црква је једна и недјелива. Највиши принцип јединства Цркве - то је јединство Лица Свете Тројице: "**Ја и Отац смо једно**" (Јн. 10:30), "**Ова тројица су једно**" (Јн. 5:7). Светитељ пише: "И ко онда може и да помисли да то јединство, које се заснива на непромјењивости Божанственој и које је сједињено са Небеским Тајанствима, може у Цркви бити нарушено и раздробљено разногласјем узајамно зарађених жеља?"

Овдје свештенумученик Кипријан изражава мисао да је Црква непромјенљива, као што је непромјенљиво само Божанство, да сила која држи заједно и чува то јединство јесте Небеско Тајанство, то јест благодат Божија која живи и дејствује у Цркви. Земаљска Црква не може бити раздијељена, раздробљена или измијењена већ само због тога што је она јединствена са Црквом Небеском.

Светитељ Григорије Богослов пише: "Бог не може лагати, јер би у супротном Он престао да буде Бог". Господ је дао Цркви Своја обећања, она не могу бити нарушена или промијењена, јер би се у супротном морао промијенити Онај Који их је дао. Расколници говоре: "Ми хоћемо да сачувамо чистоту вјере". Свештенумученик Кипријан им је одговарао: "...онај који не чува јединство и који се таквог јединства не држи, не придржава се закона Божијег, не чува вјеру у Оца и Сина, не држи се истинитог пута ка спасењу";

расколник се не придржава Божијег закона због тога што је јединство Цркве закон Божији, дат на Синају и Сиону. Принцип и центар тог јединства у Старом Завјету био је јерусалимски Храм, у читавом свијету једини храм Истинитог Бога; а у Новозавјетној Цркви основа тог јединства јесте јединство јерархије, које се са посебном пуноћом и дубином пројављује у литургијском општењу.

Расколник не чува вјеру у Оца и Сина, јер расколник не вјерује у обећање Бога Оца, Који је Себе откривао у Старом Завјету, Који је Мојсију у Откровењу на Синају приказао слику јединственог Шатора, као симбола јединства Цркве; он не вјерује у Бога Сина, Који је у Новом Завјету рекао да ад неће побиједити Цркву (Мт. 16:18); он не вјерује ни у Духа Светога, Који је основао Цркву и Који пребива у њој. Не вјерујући или сумњајући у обећања Божија која су дата Цркви, расколник одбацује вјеру у Свету Тројицу: ако су "врата ада" надвладала Цркву, то значи да су они испали надмоћнији од обећања Божијег, то значи да су они побиједили Онога Ко је обећао да ће чувати Своју Цркву.

Раскол се не држи истинитог пута. Тамо, међу високим планинама, гдје између дубоких провалија само једна стазица представља пут и гдје један направилан корак значи пад у пропаст и погибију, тамо гдје је изнад плаховите ријеке постављен само један уски мост и гдје је неопходан искусни водич, расколници све то пренебрегавају, презиру, сматрајући да је њима познатији "истински" пут.

Расколници кажу: "Ми смо црква", што значи да су се огњени језици који су образовали Цркву угасили. Расколници кажу: "Ми смо остали са Црквом, а ви сте отпали од ње" - и шта то значи?

Кап кише виче облаку: "Ти си се одвојио од мене!", капљице таласа које падају на обалу сматрају да нису оне избачене из пучине, него да се океан одвојио од њих, зрнце прашине које носи вјетар нас увјерава да се земља удаљава од њега, длака која је пала са лавље гриве тугује: "Јадни лав, он је висио на мени, шта ће са њим сада бити, кад није више са мном?", камичак који се откотрљао са планине је рекао: "Гледајте - стијена се одломила од мене! - исто то тврде расколници када нас увјеравају да нису они отпали од Цркве, него да је Црква отпала од њих.

Мада, треба рећи и ово: између камичка и планине, водене капљице и океана много је мања разлика, него што је између групе самозванаца-авантуриста и Васељенске Цркве. Од огромне количине камичака се могу направити планине, из безброја капи се може створити море, али од расколника, чак и да по бројности својој они превазиђу све људе који су икада живјели и који живе на Земљи - се никада неће образовати Црква. Само ће се утроба ада проширити и сотона угојити!

Почетак Цркве је предвјечна Свјетлост Божанствене Тројице; почетак раскола је лажна, мртва, фосфорна свјетлост Луцифера. Она на сијање и бљесак личи само људима неискусним и утонулим у страсти, али подвижници су видјели ту свјетлост као димни, крвави пламен. Почетак Цркве је Логос - Премудрост и Сила Божија.

Почетак раскола је хаос. Извана се он испољава као сламање црквене структуре, као одбацивање јерархије; унутрашњи хаос раскола - то је разноумље, супротстављање не само Цркви, него и узајамно, један другом; то је стално нарастајуће појачавање супротстављених мњења.

Хаос раскола - то није библијски првостворени хаос материје која још није обликована, безобличност првоматерије, него је то хаос деструктивне силе, центрипетално кретање од центра према празнини периферије, то је духовна, морална и интелектуална ентропија. Сила која у живот буди Цркву јесте љубав Бога према Својој творевини.

Сила која буди раскол - то је гордост и властољубље ангела и људи. Темелј Цркве су Крст и Жртва, Распеће и Васкрсење Христово, које се мистично наставља у Евхаристији. Темелј раскола је побуна ангела која је почела на Небу и наставља се на земљи. Ехо те побуне одзвања као позив на метеж у људском срцу. Темелј раскола је у распаду, подјели и дробљењу. Нада Цркве је у обећању које је дао Бог. Нада раскола је нада на властиту праведност, замјена Божанственог Откровења - ријечи Божије - људским мњењима. Дух Цркве - то је дух смирења. Примјер смирења је Сам Христос Који на Голготу носи крст. Дух раскола је сатанска гордост која не трпи да неко буде изнад ње. Примјер такве гордости на земљи је изградња Вавилонске куле која је требала, према замислима својих твораца, да

достигне небеса, али се стропоштала под властитом тежином. Господ је молио Небеског Оца да његови ученици буду једно, и та се молитва испунила у јединству Цркве. Видљиви принцип јединства је црквена јерархија, и зато свештеномученик Игњатије Богоносац говори: "... они који су Божији и Исус-Христови, ти су са епископом". Сотона је молио за дозволу да сије ученике Господа, то јест Цркву, на све стране, као пшеницу, али Господ је и само то зло окренуо на добро: буре прогона, јереси и раскола расијале су на све стране пуну сламу оних који, према ријечима апостола Јована, бијаху с нама, али "не бијаху наши" (1 Јн. 2:19), а пуна зрна су остала у житници - Цркви Христовој. Због тога је молитву сотоне о погибији Цркве Бог претворио у очишћење њезино од свега туђег. Сотона је узео из Цркве оно што му је давно припадало.

Свештеномученик Кипријан за примјер јединства узима доламу Господњу која "не бјеше раздијелена и подерана, него је у једном комаду допала ономе који ју је добио на жријебу... "а долама не бјеше шивена него изаткана изједна (сврха)" (Јн. 19:23)".

Светитељ у ријечима "изаткана изједна (сврха)" види јединство Цркве које потиче с Неба, од Бога Оца; зато доламу људи нису могли поздерати и она је "једном заувјек задржала тврд и нераскидив вез свој". Овдје свештеномученик Кипријан тврди да су јединство и непромјенљивост Цркве дати Богом једном завазда. То је дар с висине, дар од Бога Цркви Својој. Свети Отац говори за расколнике: "Не може посједовати одежду Христову (благодат) онај који раздире Цркву Христову".

Даље светитељ препричава библијску причу о томе како је послје смрти Соломона било изречено пророчанство о подјели царства и народа: "... пророк Ахија, сусревши се на пољу са Јеровоамом, раздерао је хаљине своје на дванаест дијелова и рекао: "Узми за себе десет дијелова, јер тако говори Господ Бог Израилев: ево, Ја отимам царство из руке Соломонове и дајем теби десет кољена, а једно кољено остаје за њим (у грчком преводу пише "два кољена" - прим. редакције) (3 Цар. 11:31-32). Дакле, када су се дванаест кољена требала раздијелити, пророк Ахија је раздерао своје хаљине. Али како се народ Христов не може дијелити, тако и долама Христова... нераскидивом чврстином свог веза... указује на

недјелјиву сагласност свих нас који смо се обукли у Христа... тајанственим знамењем своје одежде Господ је преднасликао јединство Цркве". Хришћанин не може бити расколник, а расколник не може бити хришћанин. "Ко... је толико нечастив и вјероломан, ко је толико заражен страшћу ка раздорима - да сматра да је могуће или је чак толико дрзак да се усуђује да раздире јединство Божије - одежду Господњу - Цркву Христову?"

Свештеномученик Кипријан наводи ријечи Господа из Јеванђеља од Јована: "И биће они једно стадо и један Пастир" (Јн. 10:16); то једно стадо је Црква, а један Пастир је Христос. Земаљска слика Христа је епископ, који се налази у нераскидивом савезу са другим епископима, по подобју јединства Лица Свете Тројице. Картагенски светитељ говори: "И ко онда може и да помисли да у једном мјесту могу да буду многи пастири, или многа стада?" Ако је епископ живи симбол Христа, онда је лажеепископ - крадљивац тог имена – симбол демона, који је сам пао и за собом одвукао дио ангела с Неба. Сотона овдје, на земљи, наставља своје дјело - напада и пљачка туђа стада: ако не може бити много пастира у једном стаду, онда оне који су се од стада одвојили, вук одводи у своју јазбину. Исту ову мисао изражава и свети Јован Златоуст:

"Док си у огради Цркве, ти си у тору овчијем; тамо си сигуран; изађеш ли из тора - зграбиће те љута звијер". Свештеномученик Кипријан пише да је пасхално Јагње у Старом Завјету предизображавало Христа. Ово Јагње је морало да се поједе у једној кући, у једној породици, одвојено од других - чак и кости његове није било дозвољено износити ван. Свештеномученик Кипријан говори да Плот Христова - светиња Господња - не може бити изнесена из дома, а за хришћанина "нема другог дома, до једине Цркве". **То значи да изван Цркве не може бити Тајанстава.** Имитација Тајанстава коју праве расколници - то је увреда Божанства, то је противборство Духу Светом Који у Цркви пребива. Светитељ Кипријан наводи завјет апостола Павла: "Преклињем вас... да... не буде међу вама подјела" (1 Кор. 1:10), "(настојте) да чувате јединство духа у савезу мира" (Еф. 4:3).

Он пита расколника: "А ти мислиш да се може стајати и живјети у удаљености од Цркве, градећи себи различита станишта?" "Стајати" - значи пребивати у истини. Човјек је једино биће које

стоји усправно, он положајем свога тијела као да указује на устремљеност свог духа ка Небу - сва остала бића су погнута и окренута према земљи. "Живјети" значи налазити се у благодати, дисати њоме у молитви, напајати се њоме у Тајанствима. Изван Цркве човјек

не може стајати; његов дух, немајући крила благодати, пузи по земљи. Без Цркве човјек не може ни живјети: дух, разопштен од Бога, већ овдје, на земљи, бива осуђен на вјечну смрт (према ријечима древних богослова – на ино-битије, на постојање туђе природи духа). "Станишта" које човјек себи гради умјесто Цркве претварају се у тамнице духа и предворја ада. Свештенумченик Кипријан пише да у Цркви морају царовати простосрдачност и љубав, да "братство мора у љубави опонашати голубове, а у кроткости и тихости се поредити са јагњадима и овцама".

Он пише да се у срцима неких хришћана налази "звјерство вукова, бјеснило паса, смртоносни отров змија и уопште крвожедна љутина звијери". То су неискоријењене страсти које убијају хришћане као што је среброљубље погубило Јуду, и стога "треба се радовати када се људи попут њих одвајају од Цркве, да својом свирепом zarazом не би погубили голубове и овце Христове. Не могу се спајати и мијешати горчина са сладошћу, мрак са свјетлошћу... рат са миром... бура са тишином". Гоњења, јереси, расколи - то је све пород демона, али сам демон, не желећи то, својим злом садејствује побједи добра. Гоњења извана и изнутра чисте Цркву, због тога је светитељ Јован Златоусти у својем тумачењу на Дјела светих Апостола рекао: "Најстрашније за Цркву је када нема гоњења".

Али то не оправдава гонитеље, него их само посрамљује. Свештенумченик Кипријан говори да бура ломи само слабо дрвеће, али не може из земље ишчупати оно које има дубоко коријење и које расте на тврдом тлу. Гоњења, јереси и расколи чисте Цркву, као ватра сребро. **У вријеме испитања и искушења показује се оно што се тајило у дубинама људских срца, тако тамну ноћ озарује изненадни бљесак свјетлости.** У испитањима се провјерава вјера човјекова, као што мајстор провјерава тврдоћу свог дјела куцкајући га о камен. Ваздух је нарочито чист након грмљавине.

Свештенумченик Кипријан тврди: "Нека нико не мисли да се добри могу одвојити од Цркве". Хришћанин не може дуго пребивати

у расколу, чак и ако случајно упадне у раскол, као што изненада упадну у вучју јаму: он ће осјећати мртвачки луциферски дух раскола, од којег се срце човјека сажима као од неког предосјећања погибије, а у дубини душе се појављује осјећање мјешавине сјете, чежње и патње - као бол од скривене ране. Нека хришћанин - по својој простоти или незнању - и не умједне да одговори адекватно на аргументе расколника, који су попут мреже за лов на птице - само срце ће му казати да у расколу почива дух лажи. Зашто добар човјек не може пребивати у расколу? Зато што је истинска доброта побједа над егоизмом и гордошћу, а раскол је поље страсти.

Свештенумченик Кипријан наводи ријечи апостола Јована Богослова: "Они изађоше од нас, али не бијаху наши: јер да су били наши, остали би са нама; али они су изашли, и кроз то се открило да нису сви наши" (1 Јн. 2:19).

Раскол - то је испитање вјере. Пад ангела се одиграо у магновењу. Ангел је попут чистог и јарког пламена, али када се тај пламен угаси, не може се више поново разгорјети. Ангел нема сложену, двојну природу коју има човјек. У њему не могу живјети гријех и благодат, добро и зло: он или у потпуности припада добру, или исто тако потпуно и нераздјелјиво служи злу. Ангел може бити само свјетлост или само тама. Господ говори у Јеванђељу: "Ја сам видио сотону палог са неба као муњу" (Јлк. 10:18).

Свети Оци говоре да слика муње указује на пређашњи сјај и љепоту Луцифера, као и на брзину његовог пада. Гријех раскола, као што смо рекли, понавља гријех Луцифера, али се искушење одвија другачије. Људска душа није попут пламена, него попут угља: угаљ може бити прекривен црнилом, да изгледа као да је угашен, али од дувања вјетра или додира другог пламена може да бљесне и поново се разгори. И у исто то вријеме је тешко рећи шта се налази испод пепела: угаљ који дише жаром или само хладна чађ.

Апостол Јован Богослов уочава да постоји невидљива граница послвије чијег преласка људи већ постају неспособни за морални препород; он то стање назива "**гријех ка смрти**" (1 Јн. 5:16). У срцу, поновимо, се збира сав људски живот. "Лик" срца, невидљив свијету, а можда и самом човјеку, одређује његове, човјекове поступке, између осталог и избор између Цркве и раскола. Некима полази за

руком да изађу из раскола - буквално као искочивши из пламена: са опрљеном одјећом, али живи; други изгарају и - гину у расколу.

Апостол Јован Богослов, поражавајући раскол, у својој Посланици говори вјерницима: "**Ви имате помазање од Светог и знате све**" (1 Јн. 2:20). Помазање је благодат; благодат у срцу даје човјеку могућност да осјети да је у расколу присутан "отац лажи" (Јн. 8:44).

Тако, на примјер, ако човјек право са свјежег ваздуха уђе у тијесни и загушљиви подрум, одмах осјети неиздрживи смрад, док онај који читав живот проведе у таквом подруму престаје да осјећа устајалост и смрад неповјетриваног ваздуха.

Да би отпао од Цркве, човјек претходно мора изгубити благодат - док се још формално налази у Цркви.

Трећи део

Свештеномученик Кипријан пише: "... горопадни ум нема у себи мир, и вјероломство које сије раздор не држи се јединства". Љубав и смирење траже јединство. Гордост супротставља себе другима; гордост издваја човјека, сужава његов живот, затвара га у круг његовог властитога ега. Међу гордим је супарништво, а не јединство. Ако се они и обједињују, то је само ради борбе против других, да би дојучерашњи савезници данас опет почели да ратују међу собом.

"Горопадни ум" нема мира, он је увијек незадовољан, увијек ропће; он објелодањује туђе неправде, тражи туђе гријехе и храни се њима као мртвачки црви лешом који се распада. Он не благодари Бога, пошто му сав свијет изгледа као изложба дегенерика; послушање је за њега смијешно; смирење непојмљиво; зато он нема покоја и мира на земљи на којој расте цвијеће благодати. Светитељ Григорије Богослов пише да грешник хоће да његови гријеси изгледају као нешто Божанствено, а "горопадни ум" хоће да његов непрекидни ропот и осуђивање изгледају као борба за истину. На недоумице неких људи - због чега Свемогући Бог допушта јереси и расколе - картагнски светитељ одговара:

"Господ, чувајући слободну нашу вољу, допушта да се збива ово, да би се, кроз искушење срца и мисли наших, омјеравањем у истини, у јасном свјетлу приказала чиста вјера". Међутим, раскол не престаје да буде зло, без обзира на то што његове последице могу бити корисне за Цркву. Највеће благо дјело за човјечанство је Голготска Жртва, али не можемо хвалити и благодарити Јуду за то што јој је он садејствовао својом издајом. Среброљубива душа и зла воља Јуде су га гурнули на злочин, али се Крст Господњи показао као мач који је поразио сотону.

Тужни догађај који се десио (овдје се мисли на савремени раскол у Грузинској Православној Цркви, којој припада аутор - прим. редакције) принудио нас је да се дубоко замислимо над тим - какав значај у животу хришћанина има Црква, како ми морамо да чувамо Православље, шта је нужно за спасење човјеково. Он нас је побудио да се за одговор обратимо дјелима светих Отаца.

Он нас је натјерао да се много одговорније односимо према властитим грешкама, да будемо много пажљивији и опрезнији на ријечима које могу ма кога саблазнити. Он је растресао један широк слој људи, до тада индиферентних према религији, као да их је пробудио из сна; подсјетио је "номиналне" хришћане да за спасење није неопходна само вањска припадност Цркви, него и црквени живот.

Свештеномученик Кипријан пише: "Како се испитују вјерни и откривају вјероломни, тако се, још прије Дана Судњег, одлучују душе праведних од неправедних и одваја коров од пшенице! Одвајају се они који без Божанственог опредјељења самовољно примају началство над безрасудним скупинама, без законитог посвећења постављају себе за вождове - присвајају себи име епископа, а да им епископство нико давао није". Овдје светитељ нарочито истиче оне који стоје на челу раскола, који незаконито, успркос Божанственим канонима, напријекор Цркви, присвајају себи име епископа.

Лажеепископ – то је лопов који се преобукао у цара. Свештеномученик Кипријан пише да је такав човјек сам над собом донио пресуду прије Страшног Суда: још будући живи, вође раскола и лажеепископи већ се налазе у аду, они не само да су жртве ада, они су ловци ада, који друге намамљују у њ.

Светитељ за њих говори: "Дух Свети у псалмима их назива онима који сједе на "сједиштима губитеља", чирем и заразом за вјеру, људима који заводе змијским устима, који избљувавају смртоносни ад, људима чија "ријеч... као жива рана разједа све око себе" (2 Тим. 2:17) и чија бесједа улијева смртну заразу у срце свакога".

У Јеванђељу се описују случајеви ђавоиманости, када су несретни људи против своје воље изригавали хулу на светиње, или тачније, када је демон насилно говорио кроз уста ђавоиманих (Мт. 5:2-15). А у расколима је најгора могућа врста ђавоиманости, када човјек добровољно постаје један дух са ђаволом и одаје своје срце и уста тамном духу.

Према мисли светитеља Теофана Затворника, демони, сакупљајући се у аду, праве скупове на којима разматрају на које начине да губе људске душе; они сачињавају планове, они се договарају како да заведу и обману своје жртве - тако се и расколници савјетују како да се боре против Цркве, како да одвоје дјецу од мајке која их је духовно родила. То је "сједиште губитеља" у аду и на земљи.

Псалмопјевац назива блаженим онога који не учествује у тим дјелима таме, који далеко заобилази расколничке домове као мочваре од живог блата (Пс. 1:1, 118:1). "Чир, губа" - то је жива, гњилећа рана, "зараза" - то је болест која се брзо шири, "змијска уста" - то је скривена опасност: змија се крије у трави, у каменим процјепима; у расколу се гријех крије под маском благочешћа; змија улијева отров у крв приликом уједа, а расколници трују саму душу; расколници су "искусни и вјешти у изокретању истине" - како и не би били вјешти и искусни, када и њихов отац, ђаво, није саблазнио праоце директном лажју, него изокретањем истине.

Ако је лаж одсуство истине, антипод истине - полуистина је покушај да се истина натјера да служи лажи (неки философи су у шали рекли да је "ђаво магистар дијалектике, али обичан профан логике").

Њихове, расколничке ријечи "разједају све око себе као жива рана", као канцерозне ћелије метастазе, које обухватају људско тијело, исисавају животне сокове из организма и унутрашње органе

претварају у парчад гњилог меса, тако се и ријечи вождова раскола, примљене са повјерењем или симпатијом, привијају за душу цовјека, подривају и руше његову вјеру; и ова је болест готово неизлечива.

Павле говори: "Човјека јеретика, послвије првог и другог савјетовања, клони се" (Тит. 3:10). У Светом Писму и код апостолских мужава појам "јерес" је укључивао и појам раскола. У буквалном значењу јерес значи вјера у своје мњење, које се разликује од мњења Цркве, те стога свештенотученик Кипријан, када говори о гријеху раскола, употребљава цитате из Светог Писма који се односе на гријех јереси.

Он лажеепископе и вође раскола упоређује са лажепророцима Старог Завјета који су били врачари и гатаре. Они су обмањивали народ лажним пророчанствима, издавајући се за пророке Божије, и најнечистијим средствима водили борбу против истинских пророка, који су царевима и народима јављали ријечи Божије.

О лажепророцима Старог Завјета Господ је рекао: "Мене, источник воде живе, оставише, и исјекоше себи проваљене камен-студенце који не могу држати воду (Јер. 2:13). Ове ријечи свештенотученик Кипријан примјењује на расколнике новозавјетних времена.

Разбијени камен-студенац – то је слика одсуства или губитка благодати. Расколници се позивају на ријечи Господа: "Гдје су два или три сабрани у име Моје, ондје сам и Ја међу њима" (Мт. 18:20). Али како се могу сабрати у име Господње они који се сабирају на борбу против Цркве Христове? Како Христос може бити међу расколницима, када је Он у Цркви Својој као у Царству Свом? Банда разбојника такође може имати послушање према своме вођи, такође може постојати међу њима мир и сагласност - када се спремају да нападну своју жртву; али то није сагласност у име Христа, него у име чињења злочина!

Свештенотученик Кипријан пише:

"Онога који жртвоприношењу приступа са непријатељством према било коме Он (Господ) не допушта ка олтару, него наређује

прије тога да се такав помири са братом, и тек тада, када се са миром врати, принесе дар Богу".

Бог није прихватио жртву Каина, зато што је овај у свом срцу допустио непријатељство и завист према Авељу и због тога жртву приносио са нечистим срцем: није могао имати мир са Богом онај који није имао мир са братом (1 Мој. 4:3-7). Светитељ Кипријан пита: "Какав онда мир обећавају себи непријатељи браће? Какве жртве мисле да приносе они који завиде свештеницима? Није ваљда да мисле да се Христос налази са њима када се они сабирају изван Цркве Христове?"

Дванаест апостола су се налазили са Христом на Тајној вечери, у једној кући, за једном трпезом; та кућа, у којој се десило величанствено Тајанство Евхаристије, представља јединство Цркве.

Од дванаесторице апостола један је напустио братство, разрушивши јединство. Да је остао на Тајној вечери са Христом и апостолима до краја, не би починио своје страшно дјело; ипак, он се разлучио од јединства и погинуо. Апостоли, оставши са Христом, са Њим пребивају дојучек у Царству свјетлости.

А Јуда, онај који је заједно са њима могао да наслиједи Небо, оставши сам, протегнуо се само до гране на дрвету на којој је завезао омчу. Дрво није издржало додир издајника и збацило је са себе мртво тијело на земљу: канап се прекинуо, као да није издржао тежину гријеха који је починио Јуда; чак и земља од које су саздани потомци Адама није примила леш: утроба Јудине се распала - онај који је у себи изгубио образ Божији лежао је као хрпа гноја и праха, изгубивши човјечији лик - само га је преисподња примила.

Светитељ Јован Златоуст пише да "врата ада" која се боре против Цркве представљају гријехе који људске душе воде у ад. Гријеси одрицања од Христа и отпадништва од Цркве вуку за собом једнаке последице: умртвљење духа, губитак благодати и одлучење од Бога.

У расколу је духовност фалсификована душевношћу, у њему може бити много ватрености и страстности, али нема оног мира, за који је Господ рекао: "Мир Мој дајем вам" (Јн. 14:27), - мира као

ничим не нарушаваног стања срца, стања које се не колеба вањским промјенама, не зависи од конкретне ситуације, стања које је дубље од нестабилних осјећања човјекових – мира као општења душе са благодаћу, када ум човјеков постаје чист и јасан, а воља тврда као стијена коју не могу покренути са мјеста таласи који се на њу обрушавају са свих страна.

Мир Божији - то је укидање свих унутрашњих противрјечности које трзају душу и доносе јој немоћ, то је благодат Духа Светог, Који открива нови, непознат живот, у поређењу са којим се земаљски живот чини као неко сновиђење. У расколу нема ни једног ни другог, у њему се све чвршће везују чворови противрјечности, у њему умјесто благодати дјелује распаљеност властите маште: гордо срце живи у свијету маштарија о властитој величини.

Први расколник на небу је био сотона, а на земљи Каин. Узрок раскола на Небу је била гордост, а на земљи завист, која је и довела старијег Адамовог сина до братоубиства (1 Мој. 4:8). У сваком расколу присутан је дух братоубиства, јер је раскол убиство љубави и нарушавање јединства.

Расколник не може љубити оне који се налазе у Цркви, зато што су они живо обличење њиховог отпадништва. Раскол - то је убиство душа, убиство оних које су намамили у раскол. Неки егзегети сматрају да је Каин починио ритуално убиство: први је на земљи приносио жртву сотони и тиме подијелио претпотопну Цркву, коју је представљала породица Адамова. Бог је одбацио жртву Каина због нечистоте његових срчаних мисли, и овај је приносио жртву демону, који је још одраније боравио у Каиновом срцу.

Авељ је био предслика Христа, а Каин - демона. Крв Авеља је вапила ка Небесима, а Крв Христова је сјединила Небо са земљом. Од Каина је прешло на његово потомство, раширило се и очврстило, као да је дубоко пустило коријење у земљу, идолопоклонство и врачање. Већ приликом рођења у Каиновом племену дијете су посвећивали сотони и предавали су га демону као "ангелу-чувару". У роду Каиновом није било ниједног праведника. У претпотопно вријеме постојале су на земљи двије Цркве: Црква Божија од потомака Сита, и црква сотоне, од потомака Каина. Плеће Каина је

слика раскола, у којем не може бити светих, зато што у њему нема Духа Светога.

Свештеномученик Кипријан облиचाва расколнике са истом толиком силом, са којом су старозавјетни пророци обличавали оне који су оставили Јехову и падали у идолопоклонство. Нека мјеста његове књиге својом надахнутом силином, непоновљивошћу сликовитих израза и изразитошћу антитеза подсјећају на језик пророка Исаије.

Светитељ пише: "...макар би такви (расколници) претрпјели и смрт за исповиједање имена (Христа), мрља се њихова неће спрати ни самом крвљу. Неизгладива и тешка кривица раздора се не чисти чак ни страдањем. Не може бити мученик (онај) који се не налази у Цркви; не може достигнути Царства (онај) који оставља Цркву". Црква је та којој је обећано Царство. "Не могу пребивати са Богом они који не усхтједоше да буду јединодушни у Цркви Божијој: макар били предани (на мучење), изгорјели у пламену... или испустили дух свој будући бачени као храна звијерима - ни то им неће бити вијенац вјере, него казна за вјероломство, - неће бити славно окончање благочестивог подвига, него исход очајања".

Мучеништво - то је исповиједање вјере, написано крвљу мученика и посвједочено, као печатом, смрћу његовом. То је свецијело посвећење себе Богу, када истина постаје драже од самог живота. Хришћанство од човјека захтијева сталну жртвеност, а у мучеништву човјек самог себе приноси у жртву - то је највиши облик богоопштења. Мученик предаје пролазни живот и стиче Вјечни; проливајући крв, добија Дух; умирући, рађа се; дајући све што има он - добија у замјену све што има Бог, у оној мјери, у којој то он може да прихвати и уместити.

Свети Оци су мучеништво називали другим Крштењем, у којем су се, као у Тајанству, опраштали сви гријеси. Али били су мученици и код пагана и код јеретика - тако су, на примјер, гностици-валентинијанци сами тражили смрт. А колико је људи за лажне идеје, за пуне утопије пролијевало крв - и своју и туђу! Није ваљда да је таква смрт за њих постала вјечно спасење? Тада би пагани, који су убијани за вјеру у идоле, постали синови Божији, а жреци Ваала, које је поклао пророк Илија, били би прослављени као свети. Нама могу

да кажу да су пагани умирали за име демона, а да расколници - за име Христа умиру; али име Христа - то је слог слова. Христос може бити стварно познат само у Цркви - Духом Светим.

Јеретик Несторије је изопачио црквено учење о Сину Божијем; он је умро у прогонству од тешке, најмучније болести. Шта је он наслиједио: Вјечни Живот или вјечну смрт? Јеретик Ориген је живот окончао у тамници у вријеме прогонстава, али његова храбра и мученичка смрт није за њега била очишћење и спасење. Он је као отпадник од Цркве послје смрти био предат анатеми. Христос се познаје и мистично усељава у човјека само Духом Светим. Многи који су пратили Христа, који су Га видјели својим плотским очима, слушали Његове проповиједи, нису у Њему познали Спаситеља, Његов истински лик за њих је остао невидљив. Умјесто њега, они су у својој свијести и срцу саздали лажну слику Христа. Онај који се бори против Цркве, бори се против Духа Светога.

Богоборац - јеретик и расколник - именован Христа призива другог духа, у слици Христа види други лик. Чак ако такав богоборац постане и мученик - за кога ће бити проливена његова крв? За тамног Христовог антипода који пребива у расколу. За антихриста. Понекад, треба рећи, демон се у облику Христа јављао подвижницима, и они који су се из незнања поклањали духу ада, стављали су заправо себе под његову власт - што се завршавало опсједнутошћу, тешким болестима, па чак и смрћу. Нас могу питати: за што су криви ти људи, јер они су хтјели да виде Христа и Њему су се поклањали, а клекали су под ноге демона из незнања, случајно, не желећи то?

Да, ти су људи криви у свом искушењу и могућој погибији, зато што су успркос зајетима и предању Цркве своје виђење прихватили самовољно, сматрајући себе достојним јављања Божанства. Они су виђењу морали одговорити: "Ја ћу прво да питам своје духовне оце ко си ти" - јер Црква учи да се иде путем смирења и сазнавања својег недостојанства. Раскол, као и прелест, заснован је на гордости; у њему постоји властити "христос" - ангел таме који се претвара у Христа, у њему има властити дух - не Дух Свети, Дух мира, љубави, чистоте и мудрости, него дух самомњења, преважношења, хуле, противборства и раздјелљивања.

Сумње расколника у истинитости своје вјере - то су искре наде у спасење које још увијек свјетlucaју, а убијеђеност расколника у своју лаж, која је дошла до спремности да се за њу претрпе и мучења - то је већ крајњи степен осуђености - стање у којем више не може бити препорода и повратка у Цркву. Мучеништво је жртвено одрицање од себе ради Бога. Лажемучениство - то је одрицање од себе ради торжества лажи; оно од лажемученика чини један дух са демоном.

Апостол Павле пише: "...неће се увјенчати ако се незаконито буде подвизавао" (2 Тим. 2:5). "Неутрално" у духовном свијету не постоји: ко се подвизава незаконито, а тим прије против самог закона, томе вијенац дарује сам сотона, са етикетом Каиновом. Расколници мисле да се они подвизавају за Христа, али ако је Христос у њима, код њих и са њима, онда је то "христос" који се бори против Цркве, то је "христос" који се бори против истинитог Христа. Зар издајник који пребјегне у непријатељски табор и затим погине у боју против својих послјије смрти добија награду? Шта ће урадити са њим: сахранити га са почастима, или га избацити ван, као угинулог пса, да не оскрнави заједничку гробницу и да не лежи заједно са онима који су остали вјерни својој заклетви?

Мученик за Христа се на грчком и неким другим језицима именује "свједок". О чему може свједочити мученик-расколник? О томе да је његова борба против Цркве трајала до саме смрти? О својој гордости, упорној и тврдој као камен? О коначном отпадању од Цркве, које је постало неповратно и несавладиво као бездан? Смрт лажемученика - то је ишчезнуће сваке наде, то је крик безизлазног очајања. Свештенумученик Кипријан сматра да, ако је највећа заповијест – љубав према Богу и људима, онда је највећи гријех - подјела, јер она уништава љубав. Духовна љубав се остварује само у Цркви, која је образ Небеског Царства и пут ка њему. У свијету постоји љубав, али не духовна, него страсна и емоционална. Таква љубав, која за свој темељ нема благодат, него ускомешану људску душу, нестабилна је и непредвидива.

Ма како велика и интензивна она била, нико не може да гарантује да се таква љубав, сијевнувши на небеском своду попут звијезде-падалице, неће угасити без трага. Како се често плотска и душевна љубав неочекивано за самог човјека смјењују

незаинтересованошћу, равнодушношћу или мржњом! Зато је Псалмопјевац рекао: "Сваки је човјек лаж" (Пс. 115:2) - сваки је човјек непостојан; чак и достојни људи, који представљају примјер за многе подвргнути су колебањима и промјенама.

Хришћанска љубав - то је духовна љубав, која, према ријечима преподобног аве Доротеја, "види у сваком човјеку образ Христа"; таква љубав је могућа само уз садејство благодати. Раскол је гријех против духовне љубави. Код расколника могу постојати крхотине љубави - на душевном нивоу - као руине разбијене зграде. Такву душевну љубав, којој није туђе милосрђе и састрадање, посједују многи свјетовни људи, који чак могу бити далеки Богу; њено пројављивање можемо видјети у свим религијама свијета, али таква љубав се уклапа и саживљава са гријехом и страстима. Христос је донио на земљу огањ друге љубави, без које, према мишљењу блаженог Августина, "свјетовне врлине нису ништа друго до свјетlucaви пороци".

Да би објаснио шта је то хришћанска љубав, светитељ Кипријан се обраћа мјесту из Прве Посланице апостола Павла Коринћанима, коју богослови називају "химном љубави": "Ако имам... вјеру да и горе премјештам, а љубави немам – ништа сам. И ако раздам све имање своје и ако предам тијело своје да се сажеже, а љубави немам, ништа ми не користи" (1 Кор. 13:2-3). Врлине без љубави сличне су мртвој свјетлости мјесеца, која са собом не доноси свјетлост и живот; оне не исходе из срца, те зато и не дотичу срце другог. Човјека који извршава неки херојски поступак а нема при томе љубави, човјека којем као да је срце ампутирано, можемо уважавати, али узвратно љубити не можемо. Духовна љубав - то је јединствени језик који се чује на небесима. Апостол Павле набраја главне особине и обиљежје духовне љубави. Прва од њих је дуготрпљење. Духовна љубав себе осуђује на крст, зато она и не очекује ништа осим крста.

У томе је источник њене силе, у томе је њена највиша радост - јер није случајно светитељ Јован Златоусти говорио: "Са Христом је чак и у аду добро". Душевна љубав се боји страдања, зато је она увијек у узбурканости, бригама и пометњи. Духовна љубав види унутрашњи смисао страдања - огањ који пржи из душе гријех који се припио уз њу као рђа; чашу страдања прима као из руке Господа.

Дашак вјетра гаси пламичак свијеће и раздувава пламен ломаче. Духовна љубав се не умањује, него се продубљује у испитањима.

"До када ћемо трпјети?" - питао је ученик свога авву, пустињака и аскету. Овај га је зачуђено погледао и одговорио му: "Зар има рок за трпљење? Ми морамо трпјети до саме смрти". Ако се непристрасно погледа како почиње раскол, може се уочити да је један од основних узрока - оскудијевање и губитак трпљења, рањено самољубље, жалбе на неправду, нежељење ношења свога крста. Ту се страдања, која неизбјежно куша сваки човјек, приписују само злој вољи људи из окружења.

Прве пукотине из којих се образује провалија раскола - то је ропот, који прелази у злословље и мржњу према послушању. "Љубав је благотворна" (1 Кор. 13:4), она је милосрдна према свим творевинама Божијим, она као да све садржи у свом срцу, она свијет види у дубоком паду и због тога безгласно плаче над свом творевином, као над дивним храмом који лежи у развалинама. Срце таквог, милосрдног човјека је налик на растопљени восак; милосрдан човјек не одваја себе од других, туђе страдање преживљава као своје. А ево и светитељ Јован Златоуст сматра да је "широка заповијест о милосрђу" - она не само да даје могућност да се служи људима, у ма каквом се положају и ситуацији нашао милосрдни, него она и срце човјека шири, и дубљим чини његов живот. Код онога ко нема милосрђа живот постаје напукао и хладан - **ограђујући себе од туђег страдања, такав човјек себе ограђује од Бога.** Раскол - то је бунт, а бунт је по својој природи суров. Тамо гдје је бунт - не чине милосрђе, тамо ломе и уништавају. Милосрдни љуби чак и своје непријатеље и хоће њихово спасење; расколници сматрају непријатељима све који нису са њима. Свој протест, заснован на супарништву, они називају истином и правдом, али правде и истине без љубави нема: протест расколника је маска правде која скрива лаж. Расколници су спремни да сав свијет (осим себе) предају анатема. "Љубав се не надима" (1 Кор. 13:4) - само приликом оскудијевања љубави ми можемо себе сматрати бољим од других.

Светитељ Григорије Ниски је писао да смо ми и наши ближњи - као двије слике; када нам се свиђа једна слика, не видимо љепоту друге: ако се ми свиђамо самим себи, престајемо да видимо достојанства других, а ако себе видимо у ранама и прљавштини

гријеха, откривају нам се врлине других - као љепота друге слике. Ко се преуздиже, ко се надима, ко себе ставља изнад осталих, тај на људе гледа буквално као са неког узвишења, и људи му се чине мали, као неки патуљци у поређењу са њим. Расколници се у својим маштама уздижу изнад Цркве, она се њима чини као неки мравињак у који они не могу да се смјесте, и они хоће да изграде величанствени храм на темељу своје "мудрости" и својих "врлина". Завист порађа супарништво, а супарништво борбу. И остаје само један циљ - доказати своју (привидну) супериорност над другим. Сваки раскол је посезање за духовним елитаризмом, то је вјера у своје изузетне способности и у своје властито изабраништво.

"Љубав се не горди" (1 Кор. 13:4). Ако је превазношење основано на супарништву и захтијева стално "побједничко" поређење себе са другима, сатанска гордост не допушта чак ни постојање достојног супарника. То је, прије би се рекло, осјећање своје неупоредивости ни са ким другим. Гордост је самообожавање у којем човјек постаје истовремено идол и жрец својег до необухватних размјера надутог ега - свеотровног самољубља. Ако љубав има антипод, онда је то гордост. Два бога не могу постојати, зато горди или негира, или мрзи Бога. Гордом, као и сотони, се чини да је он по природи божанство, или му се пак, као Адаму, чини да је Бог одузео његова права (дао му на управљање Едем, а затим му узео оно најбоље што је било у Едему, био то материјални предмет или начин за бржи духовни раст и величину - свеједно).

Гордо срце не може примити благодат. Горди ум сматра да њему не треба помоћ Божија. Горда душа није у стању да љуби свог Саздатеља. Горди мрзи свог добротвора и отплаћује злом за добро управо због тога што неће да буде благодаран никоме. Помоћ других он доживљава као свједочанство своје слабости, зато не опрашта добро које му неко некада учини. Раскол је пород гордости, зато горди у расколу осјећа себи сродан дух. Под маском борбе за истину он се свети својој мајци - Цркви - за она блага дјела која је добио од ње. Сотона мрзи људску душу, зато што је Господ љуби као Свој образ и подобије. Сотона се против Бога бори у људском срцу, он се Богу свети за пораз тиме што у своје тамно царство лови душе људи који саздани за Небо. Раскол - то је скривена освета Богу кроз борбу против Цркве, Невјесте и Љубави Бога.

Ако седам главних страсти проистичу из слабости људске воље, осма по реду и прва по значају - гордост - представља почетак гријеха и љубав према гријеху. Сви гријеси дају демону мјесто у срцу човјека, али гријех гордости саму душу чини да личи на демона. "Љубав... не бешчинствује" (1 Кор. 13:4-5). Чин - то је поредак и мјесто. Човјек је личност са морално-духовном аутономијом и могућношћу унутрашњег слободног избора, а у исто вријеме је он и уд Цркве. У том живом духовном организму сваки хришћанин заузима своје мјесто, сваки испуњава своје обавезе и носи своју одговорност. Чин - то је закон и структура, ако хоћемо, систем, изван којег је немогуће постојање ни једног организованог друштва: ни Цркве, ни државе, ни војске, ни породице.

У Псалму Давидом је написано: "Стаде Царица са Твоје десне стране, у ризама позлаћеним прекрасно украшеним" (Пс. 44:10). Са Твоје десне стране (са десне стране Небеског Оца) - означава Божанствено достојанство Цркве.

Према ријечима светитеља Василија Великог, разнобојне одежде означавају разнолика служења у Цркви која се међусобно надопуњују: тако се музички акорди сједињују у једну симфонију, а фалш нота ствара дисонанс.

Осовина и обиљежје живости организма јесте јединство. Ризе које свјетlucaју златом означавају благодат Духа Светог Који пребива у Цркви, - посредством благодати људска душа постаје подобје Цркве и нерукотворени храм. Благодат се даје свим удовима Цркве - као што се једном крвљу хране сви дијелови тијела. Риза Царице се прелијева, прекрасно украшена бојама, - сваки човјек на свом мјесту може достићи циљ хришћанског живота - спасење, пред сваким је једнако отворен пут ка савршенству.

Структурални принцип Небеске и земаљске Цркве - то је хијерархија, и због тога се благочешће прије свега испољава у односу на (хијерархију, која мора увијек бити непоколебљива и неповријеђена, да би Црква била жива. Јерархија се може поредити са нервним системом, кроз који се остварује јединство људског организма, који контролише дјелатност сваке ћелије и координира физиолошким процесима: кости и ткива која су ишчупана из тијела осуђена су на распадање, она се претварају у трулеж и смрад. У

природи која нас окружује ми не видимо хаос, него поредак - физичке и енергетске структуре, потчињене тачним законима.

Када би само једна звијезда (или планета) промијенила свој пут, то би за собом повукло читав ланац катастрофа космичких размјера. Нуклеарна експлозија са њеном рушилачком силом и избацивањем радијације - то је последица вјештачког, насилног нарушавања унутар-атомске структуре.

Макро и микро-свјетови са инжењерско-математичке тачке гледишта представљају јединствен, савршен механизам. Неодушевљена материја је потчињена законима које јој је дао Творац. А разумно створење - човјек, предначен за вјечност, устаје против духовних закона, ломи структуру Цркве, ради које је саздан свијет. Зла воља претвара разум у оружје којим човјек поражава самог себе.

Обратимо се опет примјеру људског организма: рак - то су ћелије које су неспособне да примају импулсе нервног система, које су изашле испод његове управе и контроле и постале агресивне у односу на сусједна здрава ткива. То су болесне ћелије, које су се отргнуле од животног јединства, постале отмичари и убице организма који их је произвео. Расколници, који су духовни живот примили у Цркви и од Цркве, устали су против ње и, будући сами осуђени на духовну погибију, настоје да својом лажју поразе, баш као у метастази рака, и друге душе.

"Љубав... се не раздражује" (1 Кор. 13:4-5). Апостол Павле није написао: "Не гнијевите се", јер постоји свети гнијев, који је усмјерен против демона и гријеха, гнијев као стражар душе. Али то није афективно осјећање које помрачује свијест, није страст која опија човјека, није наслађивање замишљањем убиства и сликама освете. Свети гнијев не нарушава духовни мир човјека, него га чува од рушилачког дејства гријеха. Духовни гријех потиче од тога што човјек не изналази могућност да оствари своје жеље.

Свети гнијев свог непријатеља види у гријеху - као човјековом нарушавању воље Божије, у демону - као оваплоћењу гријеха.

А душевни гнијев је усмјерен против људи: особина душевног гнијева је хронична раздраженост, која каткад прераста у разјареност. Душа таквог човјека је налик на упаљену рану, додир које проузрокује болна грчења и трзаје болесника.

Раскол се не бори против метафизичког свијета зла - он као да заборавља на њега, него против људи, приписујући њима све нереди и несреће. Расколници имају једну карактеристичну особину: они не могу спокојно разматрати проблем и саслушати њиховом мишљењу супротне тврдње, они се стално сламају и обрушавају на свађу, осуде или подсмјехе, као да хоће да пролију на свог сабесједника раздраженост која се, као жуч, накупила у њиховим душама.

"Љубав никада не престаје" (1 Кор. 13:8). Према ријечима светитеља Кипријана, "она ће заувјек остати у Царству (Небеском), вјечно ће бити тамо, да траје у јединству братског савеза. Раздор се не може удостојити Царства Небеског... Неће припадати Христу онај који је вјероломним несагласјем нарушио љубав Христову: онај који нема љубави - ни Бога нема".

Свештенумученик Кипријан указује на један од главних узрока раскола - осиромашење љубави. То је мртвило срца које је породило фарисејство са његовим формализмом и дволичношћу. То је фалсификација светости и унутрашња отуђеност од Бога, то је маска благочешћа. Један богослов је рекао да је демон пали ум; демон нема ни душу, ни срце; умјесто душе он има црни пламен ада, умјесто срца - празнина, хладна као лед.

Раскол - то је парализа срца, завршена гордост, очајање побуњеног сотоне. Ако су древни фарисеји себе сматрали оскрнављеним само од додира човјека који није припадао њиховој секти, расколници - новозавјетни фарисеји - сматрају себе оскрнављеним сада и самом Црквом Христовом, која освештава свијет.

Свети Кипријан изговара ријечи које звуче попут обличавајућег гласа пророка Илије: "(Расколник) себе назива хришћанином, као што и ђаво често себе лажно назива Христом". Значи - расколник је гори од паганина и невјерника: они су се родили исти, а овај је имао Царство и изгубио га је, имао је свештенство и издао га је.

Преподобни Макарије је слушао од Ангела да су најстрашније муке у аду припремљене свештеницима блудним и монасима лицемјерним, а блуд и отпадање од истине код пророка су били синоними. Монах, погазивши своје заклетве, је прије свега монах који је одбацио црквену власт (заклетву послушања); крајњи степен гријеха јесте устанак против епископа. Расколник лажно носи име хришћанина; значи, сваки пут када расколник себе назове тим именом, он лаже, а када назове себе рабом Божијим, он лицемјери - и молитва расколника, иде њему, према ријечима Псалмопјевца, "у гријех" (Пс. 108:7). Расколник се не смије назвати хришћанином, као што се леш не може назвати човјеком.

Када је слао апостоле на проповијед, Господ им је даровао чудодејствену силу да исцјељују болести, васкрсавају умрле и истјерују демоне. Вративши се, ученици су са радошћу говорили Христу о јављању Божанствене силе и о чудесима која су сатворили. **"Господе! и бјесови нам се повинују"** (Лк. 10:17), - одушевљено су клицали они.

А Христос је одговарао: **"Томе се не радујте... него се радујте томе што су имена ваша написана на небесима"** (Лк.10:20). Уз свако име које је написано на Небесима мора стајати друго име - хришћанин. Према ријечима свештенумученика Кипријана, за расколнике је име "хришћанин" изгубљено, што значи да су њихова имена избрисана из Књиге Живота. Изгубити име - значи изгубити своје достојанство, своје лице.

Подсјетимо: у Апокалипси је речено да је "змај почупао својим репом трећину звијезда" (Откр. 12:4). (Змај представља сотону, глава је његова гордост, змијски реп змаја је лаж, звијезде, проваљене са небеса јесу ангели који су пошли за сотоном). Сада је тај "древни дракон" оне који су пошли за расколницима лишио имена хришћанин. Он је отео име "свештеник", име "монах", име "хришћанин", и умјесто тога у књизи смрти, која се чува у подземљу ада, написао уз њихова имена друго име - "одступник". Онолико пута колико расколници читају "Вјерују" - толико пута они лажу; колико пута они себе у молитви називају "раб Божији" - толико пута подсјећају Небо на своје вјероломство; колико пута себе називају хришћанима - толико пута чине клетвопреступљење.

Свети Кипријан пише да иако сотона себе назива Христом, то је лаж и обмана за коју је Господ рекао: "Многи ће прићи под именом Мојим... (многи ће рећи): ево, овдје је Христос, (али) не вјерујте (им) (Мк. 13:6,21). (Ево, и расколници себе називају хришћанима, али, отпавши од Цркве, они су отпали од Христа и тако постали крадљивци туђег имена).

Многи мученици су на захтјев паганског судије да назову своје име одговарали: "Ми смо хришћани". Пред именом хришћанина (као ученика Христа и причесника Духа Светог) потамњују сва људска имена, као што звијезде гасну пред свјетлошћу Сунца. Господ је рекао: "**Радуйте се томе што су имена ваша написана на небесима**", а светитељ Кипријан нам је открио да је расколник изгубио име хришћанина: "Као што ђаво није Христос, иако и обмањује Његовим именом, тако се и хришћанином не може сматрати онај који не пребива у истини Његовог Јеванђеља и вјере".

Да би психолошки сломили заробљеника у конц-логору, њега су лишавали људског имена и називали га по броју који му је био пришивен на леђима. А расколник сам себе лишава највишег од свих имена на земљи – имена хришћанина. Број на леђима робијаша значи да су за затвореника врата у свијет затворена, да је он лишен слободе и да је постао човјек-број. За расколника губитак имена хришћанина означава да су за њега затворена врата у Царство Небеско, а ако он себе назива хришћанином, он тиме лаже и краде то име; заправо, расколнику је име луциферанин, јер је поновио Луциферово отпадништво.

Заједно са именом хришћанина расколник губи све што је добио у Цркви, и излази из ње го као зли дух. Сотона је, као што је познато, за собом повукао у раскол трећину ангела. Имена расколника који су пошли за сотоном, у ма које вријеме се то дешавало, ишчезавају и гасе се као звијезде-падалице. Правосуђем Божијим она су заувјек избрисана из вјечности.

Светитељ Кипријан говори о томе да су расколници изгубили оно најглавније - љубав, тј. само срце Јеванђеља. Сво Свето Писмо се смјешта у двије заповијести - љубави према Богу и људима. Расколници не могу испунити прву заповијест, јер се Бог љубити може само Духом Светим. Душевна, распаљена, од "крви и плоти" (1

Кор. 15:50) неочишћена љубав, која ум пуни маштаријама, а срце тамним наслађивањем, недостојна је Бога. Немогуће је, негирајући Духа Светог кроз негирање Цркве, у исто вријеме љубити Духом Светим Бога - то је самообмана. И исто је тако немогуће, одбацујући Цркву, духовно љубити човјека. Црква и душа човјека јесу подобје Свете Тројице, с тим што је Црква идеално подобје, а душа подобје као могућност. Оцрковљење човјека - то је приближавање његове душе ка идеалу, то је одраз Цркве у његовој души.

Нама могу да приговоре да и код расколника постоје такве врлине, као што је милостиња, помоћ сиромашним, брига о болесним. Међутим, милосрђе расколника готово увијек се ограничава њиховом општином и кругом људи које хоће да привуку к себи. Добро расколника има рационално-прорачунати или емоционално-душевни карактер. Када се расколници убиједје да се човјек не одазива на њихово наговарање, њихово "добро" прелази или у хроничну антипатију, или у равнодушност. Саосјећајност са несрећним брзо испарава.

"Нисте хтјели да будете са нама - нека вам сада помаже ваша Црква", као да са прикривеном злурадошћу говоре они. Духовна љубав, која грли све, која не зависи од националних, конфесионалних и других разлика, расколницима је недоступна. Изгубивши Цркву, они су изгубили способност за хришћанску љубав: она је постала за њих унутрашње туђа и нејасна; због тога свештенумученик Кипријан и говори да у расколу чак и не помишљају на љубав.

Он пише: "... Не могу пребивати са Богом они који не усхтједоше да буду јединодушни у Цркви Божијој".

"Пребивати са Богом" - то значи бити у благодати Божијој. Овдје, на земљи, душа је сједињена са благодаћу - чак и код светих - привремено, као што је, на примјер, топлота сједињена са жељезом загријаним у ватри, - зато је благодат могуће и изгубити. У Будућем Животу благодат ће са онима који су спасени бити сједињена вјечно и супстанцијално (суштаствено): несливено са њиховом природом, али и неодвојиво од ње. У Будућем Животу више неће моћи да буде губитка благодати, него, напротив, само стално стицање и узрастање у њој - вјечно приближавање образа свом Првообразу, подобја –

свом бесконачном Идеалу, вјечно постепено кретање ка Богу које нема краја, јер је Божанство апсолутно и неисцрпно.

Човјек постаје нерукотворени храм Бога, али за то он мора потчинити свој ум учењу Цркве, која има ум Христов, мора своје срце покорити благодати која пребива у Цркви, која је у Светом Писму названа "Невјестом Христовом" (вјечном Љубави Христовом). Црква има Дух Христа, Који у њој борави као у Свом мистичном Тијелу, **због тога онај који одбацује Цркву одбацује Христа.**

Изван живог Христа немогуће је спасити се својом личном аскезом и испуњавањем заповијести, а и заповијести изван Цркве није могуће испуњавати: оне престају да буду фактор унутрашњег човјековог живота и постају вањски формални пропис.

Четврти део

Светитељ Кипријан пише да расколници "макар били предани (на мучење), изгорјели у пламену и огњу или испустили дух свој будући бачени као храна звијерима - ни то им неће бити вијенац вјере, него казна за вјероломство, - неће бити славно окончање благочестивог подвига, него исход очајања".

Све и да расколници осјете иста страдања као хришћански мученици у вријеме прогона паганских царева, све и да их прже на тихој ватри или да их бацају на растрзање дивљим звијерима -

њихова крв неће за њих постати царска мантија побједника; огањ који пржи њихова тијела неће моћи да очисти њихова срца од гријеха духовне гордости; зуби звијери неће за њих бити знамење спасених, пред којим Херувим који чува врата Едема спушта свој мач. Мучеништво - то је непоколебљиви печат вјерности.

А расколници се показују као вјерни до крви и смрти гријеху отпадништва, дакле - вјерни сотони. Демон је самоубица, његово битије је смрт која вјечно траје. Расколник, ако се није покајао, исти је такав самоубица, зато што је поновио гријех демона - отпадање од Цркве. **Мучење за расколника не представља друго Крштење, него агонију смрти и почетак вјечних мука.** За њега би мање зло у вријеме прогона било да се одрекао од своје вјере - од лажног образа Христа (а заправо антихриста који је, борећи се против Цркве, присвојио себи име Христа). Можда би у вријеме преосталог живота отпадник од Цркве принео покајање за гријех раскола, а затим и идолопоклонства, те би се тако, смиревши свој дух, помирио са духовном матером - Црквом, коју је некада раније светогрдио као блудницу, и у чије је лице пљубао ријечима клевете.

Међутим, примивши смрт за своје лажно исповиједање, расколник ће са гордо подигнутом главом бити право усмјерен у преисподњу на пир демона. Ангели се радују смрти мученика и узносе душе њихове у рајске обитељи, али се окрећу од мученичке смрти расколника, као од омче на којој се објесио Јуда. Може ли угодити Богу онај који, устима прослављајући Христа, истовремено забија клин раскола у Његово Тијело - Цркву? Зар може угодити цару онај који се поклања властелину, а у исто то вријеме бестидно раздире хаљину његове невјесте; зар се награђује војник који је окренуо оружје против своје сабраће?

Свештеномученик Кипријан пише: "Такав може бити и умртвљен, али се вијенцом увјенчати он не може". Многи иду на смрт за лажне идеје, а још је више оних који гину ради својих страсти. У расколницима су сједињена два гријеха: они дају свој живот за лажни олтар лажном богу, уздигнут изнад граница царства Цркве, али им раскол даје могућност да остваре и најпогубнију могућу страст - духовну гордост. Расколник умире без љубави према Богу, без љубави, тог дивног цвијета који расте на коријену смирења; расколник умире гордећи се собом. Вијенац мученика - то је

благодат Божија. А благодат и вјероломство не могу се узајамно сједињавати.

Купола хришћанског храма симболизује духовно Небо, због тога је често исписана сликама звијезда различите величине. Душа онога ко је презрео Цркву и напустио њезин кров заувјек се лишила наде да се нађе међу тим звијездама на духовном Небу. Као што је немогуће спасити се без Христа, тако је немогуће спасити се без Цркве. Ко мисли да својим подвигом или ревношћу замијени њезину благодат, тај личи на човјека који мисли да се машући рукама може подићи ка небу.

Светитељ Кипријан, указујући на ријечи Спаситеља о томе да се у љубави према Богу и људима скраћено садржи читаво Свето Писмо, открива нам морални бездан раскола. Он категорички тврди да у расколу нема и не може бити љубави, јер стварна љубав стреми јединству: "А какво то јединство одржава, какву љубав чува онај који, предавши се поривима раздора, расијеца Цркву, руши вјеру, ремети мир, искорјењује љубав, скрнави Тајанство?"

Гордост исушује љубав. Расколник је себе поставио за судију над Црквом и донио над њом сурови приговор. Недавна браћа по вјери постала су одједном за њега "незналице и заблудјели". Љубав - то је нарочити дар благодати Божије; ко је изгубио благодат, изгубио је истинску љубав. Расколник, поновимо, умјесто љубави, коју мисли да има, има распаљену машту, глас крви и страстних емоција, али о духовној љубави, према ријечима свештеномученика Кипријана, он чак ни помислити не може.

Свети Оци су гордог сотону називали "древним злом"; свети Кипријан готово истим ријечима говори о расколницима: "Давно... је почело то зло", а апостол Јован Богослов у својој посланици пише да се старјешина једне од хришћанских општина разгордио до те мјере, да не само да не прима њега самог (тј. апостола Јована) и његове ученике, него се дигао и да их гони (Јн. 1:9-10).

Апостол Јуда људе који нису сачували јединство вјере, људе који "одбацују началства и злослове високе власти" (Јуд. 1:8) пореди са палим духовима, који су напустили мјеста своја. Међутим, иако је "древни дракон" и повео за собом трећину ангела, послије те свјетске

трагедије која је потресла сав космос, ни један од свијетлих ангела који су остали да стоје у истини више није пао и није био обманут.

Што се пак човјечанства тиче, зло и гријех се на земљи шире све више и више, и ад својом бескрајном чељушћу гута све нове и нове жртве. Љубав, која обједињује људе, оскудијева и умањује се, као што пресушују извори воде у врелом пијеску пустиње. Гријех не може обједињавати, он само разлазе, слама, дроби и отуђује једне од других.

Расколи и јереси увлаче све више људи - тако пред нашим очима расте лавина снијега која се котрља са врха планине. Раскол постаје једно од апокалиптичких катастрофа, горка чаша зла која се излијева на земљу. Нарочито ће много раскола бити пред крај вијека овога. Раскол је не само еклизиолошка, него и психолошка јерес.

Свети Кипријан наводи ријечи апостола Павла: **"Наступиће времена тешка... људи ће бити самољубиви** (2 Тим. 3:1-2)... (даље се набрајају душевне особине отпадника). Један од узрока раскола је - рањено самољубље. Сваки расколник сматра да је он неправедно заобиђен и увријеђен, да му његови сјајни таленти и дарови дају право на посебно мјесто у Цркви, чега је он неправедно лишен. Али не могу сви одједном бити први: на столици предстојатеља не могу сјести и смјестити се сви који би жељели такву част. Самољубиви човјек мрзи вишег од себе, завиди једнаким по положају и презире ниже. Већ у срцу свом он је себе отуђио од браће, он је љубав према њима убио још прије него што је и постао расколник.

Ријечи апостола Павла о разврату људи у посљедњим временима (2.Тим.3:19) свештеноченик Кипријан примјењује прије свега на расколнике. Расколници, који се супротстављају Цркви и њеној јерархији, налик су на египатске чаробњаке Јанију и Јамврију, које је фараон (образ демона) послао на борбу против Мојсија. У трећој глави Прве Посланице "апостола народа" Тимотеју подробно се описују психолошки темељи раскола - страсти које поткопавају вјеру у Цркву као термити зграду. Термити огромним ројевима дан и ноћ неуморно под земљом гризу темељ, и зграда, извана наизглед потпуно добростојећа, неочекивано пада као да се стропоштала од властите тежине.

Апостол Павле пише да су ти **"људи... незналице у вјери"** (2 Тим. 3:8); оvdје се вјера посматра као унутрашња интуиција - способност проницања у духовни свијет и умијеће да се у том свијету разликује свјетлост од таме, истина од лажи. Међу расколницима и јеретичима древних и нових времена су били људи који су се одликовали широком ерудицијом, - Ориген, сјајним знањем философије, - Аполинарије, личним подвижништвом, - Полихроније и Несторије, краснорјечивошћу, - Арије, егзегетичким дјелима, - Теодор Мопсуетски итд.

Али они, с обзиром да нису били укључени у унутрашњи живот Цркве, да јој нису покорили свој ум, испали су исти као безумници који оштрим мачем сами себи наносе рану и при томе мисле да рањавају непријатеља.

Вјера - то није само "сума теологије", него је прије свега способност за општење са Божнством, оно што ми називамо контактом, могућм само у Цркви и кроз Цркву. Ма каквим вањским знањима да влада расколник, он ће, упркос томе, лагати у вјери: тако човјек који има јак глас а нема слуха када запјева испушта само крике који личе на њакање магарца. Према ријечима апостола Павла, ти људи имају **"привид благочешћа, а силе су се његове одрекли"** (2 Тим. 3:5). Апостол нам унапријед јавља да ће **"њихово безумље свима бити очигледно"** (2 Тим. 3:9).

Према мисли Кипријана Картагенског, раскол исто тако испољава своје безумље, као што отворени чир показује гној који се мијеша са крвљу. Свети Кипријан пише: "Претсказано (апостолом Павлом) се обистињује, и са приближавањем краја вијека већ се јављају такви људи и наступају таква времена". Из Светог Писма ми сазнајемо о два потопа: воденом - за вријеме Ноја, и огњеном - који ће претходити крају свијета. И једном и другом претходи други потоп - бешчашћа и гријеха који су достигли необичне размјере; може се рећи да се потоп гријеха материјализује у свјетске катастрофе и катаклизме. Православни храмови остају као острвца међу тим потопом - буквално као планински врхови који још увијек стоје изнад тамне разбјесјеле стихије. Али демон, као стратег, осмишља план рата: демон хоће да разруши зидове тврђаве Православља изнутра; стога је раскол, поновимо, налик на метеж у

опкољеној тврђави: њени заштитници морају да се боре истовремено и против вањских и против унутрашњих непријатеља.

Пророштва се обистињују пред нашим очима. Због тога догађаји које су претсказали апостоли морају укријепити нашу вјеру. Да нема раскола, то би значило да су апостоли погријешили, али апостоли су нам јасно указали на опасност која нас чека и заповиједали су хришћанима да се клоне људи који доносе подјелу: **"Таквих се клони"** (2 Тим. 3:5). **"Бјежите, молим вас, од таквих људи и као од смртне заразе удаљавајте од себе и од слуха вашег погубне разговоре њихове, према Писму: "Не слушај језик нечастив"** (Сир. 28:28) (овај стих се тако чита код свештеноченика Кипријана и у Вулгати. - прим. ред.), говори Кипријан Картагенски.

Ма како да нам је жао болесника који страда од смртне заразне болести, његовом одру смије да се приближи само искусни љекар који му може помоћи (ако још има наде) и том приликом се придржавати неопходних мјера предострожности. Други људи неће донијети болеснику користи, само ће се заразити од њега, добиће невидљиви отров од њега, чак и кроз само дисање.

Светитељ Кипријан говори да се не треба само удаљавати, него и "бјежати од свакога ко се одвојио од Цркве". Расколник је "непријатељ олтар, побуњеник против Жртве Христове, издајник у вјери, светокрадљивац благочешћа, непокорни слуга... презревши епископе и оставивши свештенике Божије, он држава да гради други олтар... лажним жртвоприношењима скрнави истину Жртве Господње".

Даље свештеноченик напомиње казну која је стигла расколнике Старозавјетне Цркве - Кореја, Датана и Авирона: њих је живе прогутала земља, а саучеснике раскола је у пепео претворила ватра.

Прије тога Мојсије и Арон су наредили народу да се удаљи "од шатора" бунтовника; они који су га послушали су се спасли, а они који су остали са њима су погинули (4 Мој. 16:1-35). Растворена земља означава пропаст пакла, а пламен - вјече муке ада. Свети

Кипријан пиш: "...нека нас не колеба и не смућује крајње и неочекивано вјероломство".

Онај ко је до јуче био друг, данас је постао непријатељ. Онај са којим смо јуче стајали код пријестола, оставио га је, као што издајник оставља знамење пука под којим је давао заклетву и које је морао штитити до смрти. Онај са којим смо се недавно причешћивали из исте Чаше данас одриче Тајанства Цркве, и за њега ова страшна тајанствена Чаша више није ништа светија од обичне кухињске посуде. Неки савремени расколници се боје да то искрено и отворено кажу: једни од њих изјављују да они не знају да ли у Цркви има благодати, - али зашто су онда отишли из Цркве?

Други говоре да можда у Цркви и постоји благодат, али мања него у њиховој општини. Међутим, у таквом случају они стају на екуменистичку позицију: говорећи о различитим конфесијама као о гранама на заједничком стаблу хришћанства, они чине управо оно против чега су се са највећом могућом ватром борили, управо мржњом према томе они и оправдавају свој раскол - али, ето, тако се супротности на крају опет спајају, као сличне једна другој. Међутим, у стварности, негирајући Цркву, они негирају благодат која дејствује у њој и стога, окренувши се од пријестола, окрећу се и од Онога Који пребива на њему.

Добар човјек, ако буде по својој простоти обманут, може случајно да се нађе у расколу, али да се у њему налази дуго - неће му дозволити властита савјест, тај тајанствени глас духа; такав човјек нећ моћи да поднесе смрад расколничких скупова, тај страшни духовни терет, те демонске силе које душу тјерају да чамује и сажима се од бола у предосјећању вјечне погибије.

Таквим људима се обраћа светитељ Кипријан: "Али ако спаситељни савјет не може вратити на пут спасења неке вође раскола и виновнике несагласја, који пребивају у слијепом и тврдоглавом безумљу, барем онда ви, уловљени простодушјем, или заведени обманом, или прелашћени којекаквом вјештом лукавошћу, - растргните подле мреже, и познајте праву стазу Небескога пута".

И учинити то треба без оклијевања: тако човјек у вријеме пожара мора хитно напустити запаљену кућу, не размишљајући о својој имовини, да се не би нашао под урушеним кровом.

Свештеноченик Кипријан пише: "Најљубљенија браћо, савјетујем и убјеђујем вас да нико... не погине". Сав живот овог светитеља је био посвећен служењу Цркви, борби против сатанских сила за сваку људску душу; он је заиста живио за то - "да нико не погине". Ради тога је он примио чин епископа, ради тога је писао посланице које као да горе огњем његовог властитог срца, ради тога је неустрашиво исповиједао пред паганима православну вјеру и храбро примио смрт, свједочећи истину мученишвом: "да нико не погине".

Пут православног хришћанина, савременика светитеља Кипријана, лежао је између двају пропаста: слијева - паганство, пропаст налик на лављу Данилову јаму, у којој се гладне звијери хране људским тијелима и чекају нове жртве (Дан. 6:16); здесна - јама раскола, прикривена одозго гранама и травом: путник, мислећи да се пред њим пружила ливада са цвијећем, прави непромишљен корак и упада у њу. Због тога је "змијска пјесма" раскола опаснија од "лавље јаме" паганства.

У паганству је алтернатива јасна: или одрицање од Христа, или гоњења и смрт. А у расколу се одрицање од Христа дешава у име Христа. Паганство заводи јавним чулним гријесима, а раскол - привидном праведношћу, у којој задовољење налазе тајне страсти: гордост, непослушање, метежни дух и завист.

Светитељ Кипријан пореди Цркву са мајком која на својим грудима држи људску душу као своје одојче и као млијеком га храни својом благодаћу. Расколници отимају одојчад из наручја мајке и умјесто млијека у њихова уста улијевају жуч. За коловође раскола светитељ каже да пребивају у "слијепом и тврдоглавом безумљу" - они буквално као да затварају своје очи и уши да не виде и не чују то што обличва њихов гријех.

Они се боје истине, те зато, још не саслушавши, побијају; и не прочитавши, одричу. Они су лишени да објективно размишљају, као што је те способности лишен човјек опсједнут јаком страшћу.

Највеће безумље је изгубити Бога, стога Црква у својим литургијским химнама назива "безумницима" све јеретике и расколнике. Ти су људи "душевни, немају духа" (Јуд. 1:19), иако на свјетовном плану могу бити веома надарени. Господ је фарисеје назвао "слијепим вођама" (Мт. 23:16). Старозавјетни и новозавјетни фарисеји скрупулозно разматрају свако правило, али у њима виде само словну омотницу, јер заборављају да је основа свих канона, заповијести и пророштава - љубав према Богу и људима. Господ говори о унутрашњим очима срца (Еф. 1:18).

Очи вјере – тајанствени и сакривени вид - то није Православље вањских правила (мада је и оно неопходно), него Православље срца, које се образује кроз аскезу цјелокупног живота, а нарочито кроз подвиг послушања и смирења.

Гордост мрзи послушање; према ријечима праведног Јована Кронштатског, "она не може савијати ни пред ким свој бакарни врат". "Кога слушати?" - са презиром се пита духовни гордељивац. - "У наше вријеме немаш кога ни да слушш! (једини изузетак је он сам). "Кога слушати?" - пита расколник. "Како кога слушати - па слушај мене", - одговара ђаво. "Гдје су данас духовни оци!" – кличе расколник. "Ја сам већ одавно твој духовни отац", говори исти тај ђаво, црни епископ раскола. Свештеноченик Кипријан пише: "Бог је један и један је Христос, једна је Црква Његова и вјера је једна и један је народ, скупљен у јединство тијела савезом сагласности".

Тако је увијек вјеровала Васељенска Црква. "Јединство се не смије дробити; исто се тако не смије дробити ни једно тијело... било шта што се одвоји од начела животног не може... живјети и дисати засебним животом".

Ако екуменизам упоредимо са лишајем или тумором на тијелу, који у одређеном стадијуму прелази у рак, раскол би онда био леш који је већ почео да се распада.

Светитељ Кипријан пише: "Нека се нико не чуди... што чак и неки од исповиједника долазе до истог тог (раскола) и због тога исто тако нечастиво и тешко гријеше". Исповиједник је онај који је пострадао ради вјере у Христа али није био предан смрти. Такви су људи узивали посебно поштовање у Цркви, њихов глас су слушали

на саборима, њихове молбе за опраштање грешницима, поготово њихово заступање за примање у евхаристичко општење "палих" (оних који су се одрекли Христа у вријеме гоњења) обично се уважавало и јерарси су их испуњавали: крв исповиједника као да је спирала тамне мрље срамоте "палих" и преклињала Бога за милост према онима који су Га издали.

Али "исповиједање не ослобађа од замки ђавола и ономе који се налази... у овом свијету не пружа непрекидну заштиту од искушења, опасности, напада и удара вијека овога".

Напротив, гријех исповиједника постаје нарочито тежак, зато што служи као узрок за саблазан многим душама, управо због славе исповиједника као хероја вјере који је претрпио окове, прогонства, тамнице и мучења ради Христа. Што се подвижник више духовно пење, тим је његов пад злим духовима радоснији. Прошле заслуге не спасавају расколнике од казне, него је само продубљују. Ако војник који се показао у рату послѣје тога направи уроту против свог цара, њему неће судити као хероју, него као издајнику.

Светитељ Кипријан пише: "Он је исповиједник Христов, али само у том случају, ако се кроз њега потом не хули величина и достојанство Христово. Језик који је исповиједао Христа не смије бити злорјечив и изопачен; не смије изговарати злословља и псовке; не смије послѣје хвалебних ријечи избљувати змијски отров на браћу и свештенике Божије". Овдје свештенотученик Кипријан указује на гријех који тајно гура срце човјека према расколу: то је гријех осуђивања.

Када се он претвори у страст и навику, он ауторитативно и непрекидно за себе захтијева стално све нову храну, а у расколу су за њега припремљена најпримамљивија јела. Роб свог језика налази у расколу цијелу гурманску кухињу злословља, гдје се у котловима кувају, буквално као месо, туђи гријеси, обилно зачињени клеветом.

"Тај злочин (раскол) је гори од оног који су починили пали (они који су се одрекли од Христа у вријеме прогона) који потом, раскајавши се у свом сагрешењу, преклињу Бога потпуно задовољавајућим покајањем. Овдје траже Цркву и моле је; тамо се

противе Цркви. Овдје је до безакоња могла довести нужда (мучење); а тамо - слободна воља.

Овдје је пали начинио штету само себи; а тамо онај који се осилио да начини јерес или раскол обманом за собом повлачи многе. Овдје је пад једне душе, а тамо опасност за веома многе. Овај тачно схвата да је погријешо, плаче о томе и скрушава се; а онај, горд у свом гријеху и наслађујући се самим безакоњима, одлучује синове од матере, преотима овце од Пастира, руши Тајанства Божија; док је пали згријешо само једном, овај гријешо свакодневно. Напокон, пали, удостојивши се мучениства, може се удостојити и обећања Царства; а онај, ако и смрт претрпи изван Цркве, неће моћи да достигне награде Цркве".

У закључном дијелу књиге светитељ Кипријан позива паству да испуњава заповијести Јеванђеља, да помаже онима који живе у немаштини и да чува између себе мир и јединство. Раскол као удар грома и вијесник будућих испитања мора пробудити вјернике од сна љености (види Прич. 19:15).

У мрежу раскола, коју ђаво хоће да пребаци преко Цркве као гладијатор преко свог противника, упадају само надмени, **а смиренима се ђаво не може ни примаћи**. Господ је пред Својим страдањима рекао ученицима: "Мир вам остављам, мир Мој вам дајем" (Јн. 14:27). И светитељ Кипријан пише: "У очувању мира Он (Христос) је закључао све дарове и награде Својих обећања".

Мир, љубав и јединство - то је наслијеђе Христово. Црква - то је царство Духа Светога, Духа мира, то је трезор Љубави Христове, духовно јединство према образу Свете Тројице.

У најтајанственијој од свих књига Библије - Пјесми над пјесмама - под именом Невјесте подразумијева се Црква Христова, а такође и људска душа, која кроз Цркву постаје Невјеста Христова - Његова вјечна Љубав. Треба још једном поновити да, ако би се "Књига о јединству Цркве" свештенотученика Кипријана могла скратити на неколико ријечи, то би биле ријечи **древне апостолске изреке** (коју цитира и сам картагенски светитељ):

"Коме Црква није мајка - томе Бог није Отац".

Ако би откуцаји срца свештеномученика Кипријана зазвучали као ријечи упућене његовој пастви и потомцима, то би био завјет: "Љубав је у јединству и јединство је у љубави".

~ 31 ~